

ADAVANE!

Oficala organo di la Ido-Societo Hispana

Novembro - decembro 2006 - idosocietohispana@yahoo.com - numero 18

**Charlie e la
chokolado-
fabrikerio.**

Roald Dahl

**Editerio
Krayono**

Lud- mashi ni

**Saporoza
"Tacos"**

**Tradukuri da sioro
Günter Schlemminger:**

- Fritz Haber
- Alexander Popov
- La stat-stroko di Franco
- La Kanarii dum la sedicio

**Numero specala:
Literaturo
por kindi**

Adavane!

Adavane ! Numero 18, novembro - decembro 2006. Editita en Hispania. Gratuita revuo. Adavane! esas oficala organo di la Ido - Societo Hispana (adreso postala di la societo: Claveles 6, E-24400 Ponferrada, Hispania; interretala adreso di la societo: idosocietohispana@yahoogroups.com). Redakteri: La Direktanta Komitato di la Ido-Societo Hispana ed altra kunlaboranti internaciona. Editero: Editerio Krayono, di la ISH. Adavane! nulakaze responsas pri la opinioni da artiklo-skribisti nek pri la verdicemeso di la texto di la artikli publikigita, ma sua autoro, qua oblige signatas singla artiklo sendita da lu por publikigo. Nula artiklo anonima publikigesos en Adavane!

Kunlaborez

Kunlaborez per sendar artikli en Ido, od en la Hispana pri Idala temi, a la Internet-ala postobuxo: idosocietohispana@yahoogroups.com . Adavane! havos irgakaze la yuro publikigar la sendita artikli o ne publikigar oli. Adavane! esas gratuita revuo, do Adavane! nulakaze pagos por artikli o verki sendita por publikigo, nam irgu ya aceptas sendar oli gratuite. Anke la redakteri multe prizus vua kritiki e sugestii.

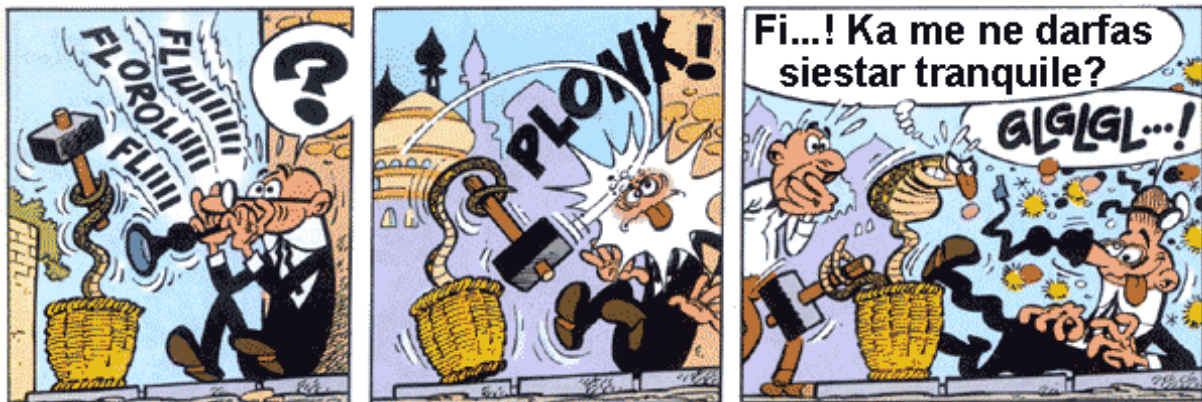
Ret-pagino di la Ido - Societo Hispana

IdoHispania <http://www.idohispania.org.es> esas ret-situo, en Ido ed en la Hispana, di qua skopo esas konocigar la linguo internaciona Ido a ti qui parolas la Hispana. La membri di la Ido-Societo Hispana intencas plubonigar la kontenaji (qualesse e quantese) di ta ret-situo jus naskinta, e tarelate via opinioni e komenti sempre esos bonvena.

Publikaji

“Publikaji” (<http://es.geocities.com/krayono/publikaji.html>) esas ret-pagino di la Ido-Societo Hispana. Voluntez enirar olu por trovar gratuita edituri: Adavane!, Kuriero Internaciona; podkasti che Radio-Idia Internaciona; pdf-libri, Ido-kursi, dictionarii, gramatiki, e c.

Kartuno

Kartuno-texto insertita da Fernando Tejón, ISH-ano.

Kontenajo di la numero 18

Adavane.....	2
Kunlaborez.....	2
Ret-pagino di la Ido-Societo Hispana.....	2
Publikaji	2
Kartuno.....	2
Vorto da la editero.....	4
Quale la Ido-movimento chanjis dum la recenta yari.....	5
La nova generaciono pri lud-mashini.....	7
Markezo Louis de Beaufront.....	10
Mortiganta sintezi.....	11
Inventisto di la anteno.....	13
<i>Tacos</i> de rostita karno.....	14
La stat-stroko di Franco.....	16
Konspireso e rezisto.....	18
Literaturo	19
1. Charlie e la chokolado-fabrikerio.....	19
2. Mea unesma vorti.....	52
3. Malbrough iris al milito.....	57
Ludeyo.....	58
1. Shako-Ludo: Mihail Tal.....	58
2. Sudoku.....	60
Averto lektenda pri la autoro-yuri.....	61
Adio!.....	61

Vorto da la editero

Mea latrin-vazo.

Amiko, me jus lektis artiklo pri vu en interreto, yen pro quo me nun stacas apud vu e forsan unesmafoye me observas detaloze vua blanka korpo. Vidar ya ne esas observar e til nun me vidis ma ne observis vu.

Til nun me ne suficante prizis vua valoro, la autentika valoro di fidela kompano. Vua separita labii volas klamar, ma nula vorto ekiras vua boko, sempre apertita, ma muta boko. Omno transiras vua nigra guturo aden profundaji, aden stomako nulalempen plenigebla. E pos singla festino freshigas vua guturo fluanta aquo di subita ma ne duranta rivereto. Dume kustumale me ne koncias ke vu existas malgre ke vu manjas mea koquaji. Nula plendon me askoltas, malgre mea desprizo.

Sur vu me lektas pri sporto, pri scienco, pri irga temo, en revui, libri o buletini; ma por vu esas nula lektajo, nur tenua paperofolii rugizita ma sen texto, sen kulturo, yen itere mea desprizo. E kande me staceskas pos vua festino, kun plusa savo e feliceso, kun mea korpo relaxita, vu restas senmova, kun vua boko apertita, forsan kun la intenco konversar, dicar ulo a la koquisto, ma nula vorto ekiras vua boko, qua duras esar muta e rigida.

Nun, me stacas apud vu ed observas vua blanka labii kolda, qui malgre lia kustumala rigideso susuras ulo a me, preske neaudebla ma sat komprenebla sentenco: "Ni esez bona amiki: dum ke vu nutras mea internajo, juez vu irga lektajo.

Artiklo e latrin-vazo da Fernando Tejón, ISH-ano.

Quale la Ido-movimento chanjis dum la recenta yari

Qua konocas la movimento idista ja depos 50 yari konstatas, ke ol chanjis en maniero remarkinda. Pos la duesma mondo-milito en plura landi di Europa ed anke kelke en landi neeuropana idista aktivesi komencis de nove.

Singla idisti o grupeti propagis Ido e rikontaktis kun samideani en altra landi. Editesis revui qualvc la SUEDA MONDOLINGUALA REVUO e PROGRESO e min bone imprimita LA IDISTO KATOLIKA en Thaon, LA LANGUE INTERNATIONAL kom organo dil Franca idisti. Eduard Waterkotte en Colmar editis bone imprimita adresaro konteninte adresi di idisti en la tota mondo, qua anke atencigis ad sur la fakto, ka ta idisti esis korespondema o nekorespondema. Ol aparis sub la titulo "La Blanda Stelo". En kelka landi aparis simpla mashinskribita e multoplighita folieti kom informili ed interligili dil idisti speciale en ta landi, ma li sendesis anke ad idisti en altra landi. Tala simpla informili esis en Granda Britania "Ldo-Letro", editita dum multa yari da Tom Lang, en Suisia aparis "Suisa Ido-Buletino", editita da E. L. Bosshard en Zürich, ed en la USA Carl A. Rostrom en Chicago editis simila simpla revueto "KRONIKO di Ido", se me korekte memoras la titulo. Per mea bona kontakti kun omna ta redakteri ed editeri me recevis omna ta revui ed informili. Dum kurta tempo en Denver, USA, Floyd Hardin editis la plurpagina "REVUO UNIVERSALA", lore il editis la intersistemala ed interlinguiste tre interesiva INTERNATIONAL LANGUAGE REVIEW. La revui ed informili esis tre importanta ante omno pro ke li kurte informis anke pri Ido-aktivesi omnaloke, e co esis tre kurajiganta.

Dum la yardeki cirkume til la fino dil 20ma yarcento la idisti kontaktis kun altri per letri o postala karti. Kom yun idisto me trovis ankore multa korespondema idisti en Anglia, Francia, Suisia, Suedia, la USA, Hispania, la lora Sovietuniono, Belgia e plusa landi, anke Australia e Japonia. Pro ke me esas (advere tre diletanta) kolektero di postmarki, plura di mea korespondamidi afrankis lia letro kuverti per tre bela marki, qui sempre tre joyigis me. Multa letri ofte esis ed esas emocanta ed intima, do vere amikala.

Tala relati inter idisti semblas esar rara. Ta idisti, qua pos 1945 restartis la Europa- e mondovasta Ido-vivo, intertempe mortis e la nuna oldi lore esis yuna komencanti. En 1950 eventis l'unesma posmilitala Ido-konfero en Colmar e 1951 la duesma e cafoye en Torino (Italia). La triesma posmilitala Ido-konfero ja eventis en la westala Berlin, en qua ankore esis videbla signi dil milito, ma anae dil "kolda milito", nam frontiero ciraum West-Berlin, qua situesis meze en la komuniste regnata DDR. Inter 1952 e 59 nur eventis un konfero, nam en Luxemburgia, ma lore til 1981 omnayare eventis Ido-konferi. Pose la konferi ne plus eventis yarale, ma til 1991 omna duesma yaro ed inter 1991 e 97 nur eventis un konfero, organizita dal auctoro di ca artiklo en la vilajo Elsnigk en Saxonxa Anhalt, en la unionita Germania. Pose itere omnayare eventis konfero e tri de li unesmafoye en landi Esteuropana, nam en Polonia (1998 e 2002) ed en Kiev, Ukraina 2004. Dum la yari la nombro dil partoprenanti di la konferi diminutis, pro ke per morto ni perdis multa fidela samideani. Kun la mortinti on perdis bon amiki.

Ante la fino dil yarcento komence kelka e balde plu e plu multa idisti uzis la interreto por lia propagala ed altra idista agado ed anke por kontaktar altri. Nova periodo dil

idista agado komencabis, periodo plu sucesoza kam la preirinta yari. Nia meritoza old idisti posmilitala regretinde apene esis sucesoza en la plu-yunigo dil movimento e pro to la movimento ne kreskis, ma diminutis. Per la interreto ni trovis nova interesati e nova adheranti en multa landi ne nur en Europa, ma sur la tota terglobo, anke en landi ube Ido ankore ne havis adheranti antee. Ni marchis e marchas ad avane. Kreesis interretala Ido-forumi, en qua diskutesas linguala e mult altra problemi od interesiva temi kulturala. Tamen, qua atencoze observis la developado di ta forumi mustis konstatar, sempre nova nomi e nova idisti aparas, ma samatempe altri desaparais, qui dum certena tempo esis tre aktiva en la forumi quale exemple Idolisto. Ni devus questionar ni, pro quo li desaparais, e trovar la kauzi por ca regretinda fakto. Kad irgakande Ido ne plus esis sat interesiva por li o kad altra kauzi forpulis li? Pro quo aktiva idisti livis ni? Dum nia konferi ni diskutas pri ca e ta, exemple recente en Berlin pri la venonta Ido-konfero, pri libreto kun adresi di idisti qui esas pronta gastigar voyajanta samideani e pri pluso, ma tro poke pri problemi qui esas decidiva por la plusa existo di Ido e la progreso di nia movimento. Yen un exemplo. Depos 1956 en la olima Sovietuniono komencis nova Ido-vivo. Til sua morto exemple en Kiev tre aktive agis la instruktisto Boris Aaronov por Ido. Lore esis du Ido-grupi en la urbo. Pos lua morto omno dormeskis. En 2004 ni sucesis riinteresigar antea idisti ibe pri aktiva Ido-agado e quik konfero idista eventis ibe, ante ke ni kreabis ibe mikra ma forta bazo di Ido. La konfero esis tre sucesoza, ma nun? La DK dil ULI e la entuziasmoza partopreninti dil konfero nun ne plus semblas interesar pri la mikra Ido-centro en Kiev. Semblas ke ibe itere laktiveso idista dormeskis (simile en krakow, Polonia). Simile ja dum la pasinta yardeki la DK ignoris importanta aktivezi od interesiva propozi pri plu sucesoza agado quale exemple la kurta, ma sucesoza agado da Ursula Al Azharia en Egiptia ante kelka yardeki e la interesiva idei di Australiino. Nula diskuti e nula susteno oficala esis responsiva por missucesi e stango. Ma presente existas la sama danjero.

La interreto esas tre utila ed importanta, ma me vidas la danjero, ke Ido ja nun preske esas afero nur por posedanti di komputoro uzanta la interreto. Malgre la valoro dil interreto anke future absolute ne omnu posedos komputoro, quale anke ne omnu posedas automobilo o mem telefono. Sempre Ido mustas esar afero por omni. Exemple se on vizitas turistale altra landi, Ido devas esar tre helpiva o se on translojas ad altra lando o laboras ibe. En tre multa kazi on uzas stranjera linguo parolante. Ma fakte Ido vivas presente grandaparte en la interreto. Co esas komprenebla, pro ke tale la tre izolite vivanta idisti havas ecelanta moyeno dil kontakto kun plura o multa altra idisti samatempe. Do esas tre necesa trovar plusa adheranti en la sama urbo o vilajo por ke tam balde kam posible existos grupi, ube on parolas Ido e posibligas interesiva Ido-vivo.

Lavantaji dil reto esas tre rapida interchanjo di informi mondwide e la partopreno e mondwide diskuti, ma según mea opiniono on apene trovos per la reto vera amiki tale, quale me trovis li per letrala korespondo.

Per la globalizado la mondo chanjas e tale la vivo dil homi. La globalizado havas avantaji e desavantaji. Ni profitez la avantaji speciale dil interreto por Ido sen obliviar to, quo en la pasinteso esis bona ed utila, e ni lernez de nia erori dil pasinta yari.

Artiklo da Günter Anton.

La nova generaciono pri lud-mashini

La komercado di lud-mashini esas un ek la maxim profitoza aferi en la mondo dil domala amuzado. Depos 1972, kande la unesma chipa aparato aparis, pokope la teknologio di ica mashineti plugonigis til atingar la nuna qualeso. Li unesme esabas rara aparato, ma nuntempe ne esas stranjajo trovar lud-mashino da Sony od Nintendo en multega hemi.

Ma singladie, la pekunio quan la kompanii gastas por developar olua produkturi tre kreskas. Ica komercado esas tre profitoza, ma anke ol esas tre kustoza. La fabrikanti di lud-mashini qui dominacas la mondala merkato esas granda multinacionala kompanii quale Sony (Japonia), Nintendo (Japonia) ed Microsoft (Usa).

Krear ludi por ica aparati anke ne esas facila tasko. Kande la unesma domala mashineto aparis, ludo kreesabas da unika komputoristo. Nuntempe, la bezonata quanteso di pekunio por crear ula ludi esas plu granda kam la bezonata por agar multa filmi: Multa komputoristi, muzikisti por la soni, aktori por la imaji, edc. Irgu ne povas agar bona ludo nam multa pekunio esas necesa. La merkato di la ludi ja esas nur por granda kompanii quale Electronic Arts, Lucas Art, Konami, Rockstar, Sierra, edc.

La granda merkati por la lud-mashini esas en la maxim richa landi. Kustumale, la fabrikanti distingas tri granda merkati: Usa, Europa ed Japonia. Ja singladie existas plu kompranti en la cetera mondo (Sud-Amerika, cetera Azia, Australia, edc), ma pro la nombro di posibla uzanti, Usa, Europa ed Japonia esas la maxim interesanta landi por ica sorto di kompanii.

La nuna stando

Nuntempe ni vivas la sisesma generaciono pri lud-mashini. Lu startis cirkum 2001 ed substitucis ad aparati qui nun esas tote absoluta: Sony PlayStation, Nintendo 64 ed Sega Saturn. Ma ica sisesma generaciono, pos vendar milioni di mashini ja arivas ad olua fino.

La kompanio qua vendis la maxim granda nombro di aparati dum ica sisesma generaciono esas Sony. La grandega Japoniana kompanio eniris ad ica mondo per olua PlayStation (Kinesma generaciono), ed atingis la suceso per la konocata PlayStation 2. Ica mashino ne esas la maxim povoza ma tamen esas la

maxim populara. Sony spensis multa milioni de euri en olua developo ed la finala rezulto esis tre sucesoza. Hodie, ne esas rivalo por la Sony PlayStation 2.

Altra grava Japona kompanio, Nintendo, konkurencas aktuale kun olua Nintendo GameCube. Sony esas grandega kompanio qua fabrikas multi elektronala aparati. Por Sony, la fako pri lud-mashini esas grava, ma ol esas nur plusa afero. Nintendo esas firmo qua nur fabrikas lud-mashini ed kreas ludi por oli. Ne esas altra afero por Nintendo. Por ica motivi, ica firmo tradicionale konecesis en la tota mondo sucesoze. Olua produkturi, quale Mario Bros, atingis partoprenar en filmi ed programi por televiziono. La nuna lud-mashino da Nintendo, GameCube, esas povoza ed bone developita aparato, ma olu ne tote sucesis. Lu sufris grandega konkurenco kun PlayStation 2 ed Microsoft xBox, ed malgre vendar 21 milioni di aparati, nulkeze GameCube esas suceso. Exemple, PlayStation 2 ja vendis til nun 106 milioni de mashineti.

La granda kompanio de Redmond, Microsoft, decidis enirar ad la mondo dil lud-mashini ye 2000. Microsoft kreis Windows por personala komputori ed lu profitis ica fakto en la developo di olua aparato. La xBox esas tre simila ad kustumala domala komputoro ed lu portas specala versiono di Windows 2000 por funcionar. Pro ica similesado ad komputoro, krear ludi por la xBox esis facila por la developanti, ed tale, balde aparis multa tituli. Microsoft lansis sua lud-mashino pos Sony ed Nintendo, ma pos gastar ula milioni de dolari en reklami, xBox divenis suceseto, vendante 24 milioni de aparati. Tale Microsoft atingis olua skopo, enirar en ica desfacila mondo.

Ma ica sovaja merkato anke havis viktimo. La Japoniana firmo Sega, per granda tradiciono en la lud-mashini, ne povis permanar. Olua aparato, Sega Dreamcast, malgre aparar ante la mashini di altra fabrikanti, sufris la grandega konkurenco da Sony, Nintendo ed pose, Microsoft. Onu vendis 10 milioni de Dreamcast, ed Sega en 2001 decidis abandonar la merkato. La kreado di ludi por altra lud-mashini rezultis plu profitoza por la Japoniana firmo.

Quo arivos future ?

Reale, la futuro ja esas hike. La sepesma generaciono pri lud-mashini aspektabas aparar ye la sequanta kristonasko. Sony ed Nintendo developis olua aparati por aparar en la merkati ye ica dato. Ma Microsoft bone laboris dum la lasta yari, ed la sucesanto dil xBox ja esas komprebla depos yaro ante nun.

La nova mashineto da Microsoft, la xBox 360 esas tre bona aparato, ed pro la bona agado da Microsoft, lu konkurencis dum yaro kontre lud-mashini developita plura yari ante nun. Tale, la usana kompanio ja vendis til nun 6 milioni de xBox 360, dum ke la cetera mashini qui apartenas ad la nova generaciono, vendis nulo.

Ico esas ja granda avantajo por Microsoft ed la kreanti di ludi ja savas ico. Importanta kompanii ja anuncis la prefero por krear olua ludi por la xBox 360. Tale, grava tituli quale Pro Evolution Soccer od Grand Theft Auto, qui antee vendigis milioni di PlayStation 2, balde aparos por xBox 360. Kad ico determinos la futuro di ica komercado?

Ye ica stando, onu vartas la respondo da Sony ad la xBox 360, olua nova PlayStation 3. Ma la nova aparato ne bone komencis. Olua aparo ja sufris plura plutardigi, ed malgre ke lu esas komprebla en plura landi, en profitoza merkati quale Europa, la mashineto da Sony ne aparos til Marto ye 2007. Ma anke ne Sony povos vendar multa aparti ye la sequanta kristonasko. En Usa nur vendesos 400.000 mashini ed plusa 100.000 en Japonia. Sensubite, la PlayStation 3 forsan sucesos future, ma nulkaze ye la sequanta kristonasko.

Altra grava problemo por la aparato da Sony esas la finala preco. Dum ke la xBox 360 kustas cirkum 400 euri, Sony ne povas reduktar la precio dil PlayStation 3, ed lu aparos en la merkati po 500 euri. Ol esas la maxim chera lud-mashino di ica nova generaciono.

Ed laste onu vartas la movo da Nintendo. La poka suceso dil GameCube obligis Nintendo ad ripensar olua stratego. Ica nova stratego ja esis videbla kande ye la pasinta yaro apararis la nova posh-mashineto por ludar da Nintendo, la Nintendo DS. Olu ne esas tre povoza, ma lu portas trairi quin altra simila aparati ankore ne povas ofrar, exemple mikrofono ed tushebla skreno.

Per ica stratego, ante la sequanta kristonasko aparos la nova lud-mashino da Nintendo, la Nintendo Wii. Olua projeto-nomo esis "Revolution" (Revoluciono per la Angla), ed Nintendo sempre anuncis ke certe, olua nova aparato esos vera revoluciono. Ed forsan, Nintendo esis certa. Sony ed Microsoft konkurencas por kreir la maxim povoza mashino, ed hike Nintendo desfacile vinkos. La Nintendo Wii aspektas esar min povoza kam olua konkurenco. Tale, la "revoluciono" di Nintendo esos en la maniero por ludar. Til nun, omna lud-mashini duktesas per la kustumala "pad", to esas, butonaro. La personi dil ludi respondas ad la preso di la butoni dil "pad". Ma per la nova adaptilo, simple la ludo respondas ad la movo dil manuo dil ludanto. Tale, por ludar teniso en la mashineto, esas necesa facar la movi dil reala teniso. Revolucionala maniero por duktar lud-mashino.

Ma Nintendo havas altra avanatajo en ica aparato, olua chipa preco. Lu ne esas tre povoza pro ke Nintendo riuzis teknologio dil GameCube, ma pro ica sama motivo, la finala preco dil Nintendo Wii ne esos plu kam 250 euri. La maxim chipa mashino di la nova generaciono. Pri la provizo, ne onu vartas problemo por la kristonasko. Nintendo asertas fabrikir ja 4 milioni di aparati.

La batalio da Sony, Microsoft ed Nintendo komencos ye la kristonasko, ma lu duros dum la sequanta yari. Qua finale vinkos ?

Artiklo da Antonio Padilla, ISH-ano.

Markezo Louis de Beaufront (1855-1935)

Lu esis probable la adultera filiulo dil reĵo di Belgia, o, forsan, susuras altri, di alta aristokrato Angla membro dil reĵala familio Britaniana. Ma multo supozigas ke il esis filiulo dil reĵo di Belgia. Il havis ecelanta edukado (studiis teologio) e personala fortune quan il perdis kande il esis ankore yuna. Ico koaktis lu divenar privata docisto. Il esis probable la unesma Franca Esperantisto (en 1888 o 1889) ed il inventis la vorto samideano por helpar korespondanto qua ne savis quale adparolar lua letro-amiko Esperantista. Ye 1900, cirkume, il tre helpis la difuzado di Espo en Francia ed internacione per grantigar kontrato dal editerio Hachette a la autoro di Esperanto, nome Zamenhof. D-ro, Zamenhof deziris difuzar Espo ye la servo dil homaranismo, t.e. komuna neutra religio per qua kredanti de diferanta religii facus neutra homaĵo a Deo en komuna Dio-servi uzante komuna neutra linguo. Ico esis tre utopiala ma ne maligna, e se la homaranismo povabus efektigesar, ol certe esus tre utila nunepoke en periodo di religiala tensi. Regretinde, lo esis la tempo dil kontre-religia ataki en Francia ed altraloke, e povoza grupi facis presi sur Zamenhof e la Espisti por impedar la realigo dil homaranismo. To quo remplasis lu, ne plezis a de Beaufront, nome la ekstremista sinistrani ed anarkiisti divenis tre influoza che la Espo-movado e markizis ol per lia ideologio. De Beaufront qua esis tre konservema, royalisto e fervoroza katoliko ne povis kunvivar en sama organizuro kam li. Ma il ne povis livar la interlinguala medio, nam il tro implikesis en ol. Il esperis trovar solvuro per propozar a Zamenhof difuzar Espo en la medio di turismo. Ma Zamenhof furiozeskis e klameskis (me citas segun memoro e senco ma ne exakte) : "Me preferus forjetar la verda stelo (simbolo di Esperanto) kam aceptar tala komercistacha Esperanto". Konseque de Beaufront esis senesperigita. Il meditis e memoris ke en 1900 esis delegitaro por l'adopto di linguo internaciona lor la universala expoza di Paris. Il kontaktis un de la precipua organizeri di la delegitaro, nome Louis Couturat, nam de Beaufront volis fugar omnakuste la sinistrani extrema, ed il komplotis la skismo qua produktis la nasko di Ido. On savas la sequo, qua tre kritikesas dal Esperantisti, ma li esforcas ignorar la motivi di markezo de Beaufront. Couturat perfekte konsentis kun de Beaufront por havar neutra Ido-movado ye politikala, religiala e filozofiala vidpunto (on povas trovar texto carelate che la Ido-antologio kompilita da Andreas Juste).

Ma pos la morto di Couturat (1914) Ido difuzesis aparte che la sinistrana medii. De Beaufront trovis tamen refujo per la kreo di katolika Ido-movado, aparte florifanta dum la yari 1920. Por kontredicar la sinistrani qui volis akaparar nia movado la dextrani inventis la bela ed efikiva slogano : IDO = Idiomo Di Omni, nam tale esas, omnakaze, la skopo di Ido.

La lasta yari di lua vivo afliktesis per la disputi produktita che nia movado dal partizani di OCCIDENTAL da Edgar von Wahl e qui volis "reformar" Ido en la sinso di OCCIDENTAL por unionar nia movado ad olta di von Wahl. La suceso dil "reformeri" esis mikra ma li produktis krizo qua duras til nun ed impedis omna developo e difuzo dil Ido-movado til la enretigo di Idala lerno-libri che l'interreto (1997).

Markezo Louis de Beaufront mortis en 1935. Tamen la royalisti ne desaparitis che l'Ido-movado e dur(i)(a)s plear eminenta rolo en ol.

Artiklo da Jean Martignon.

Mortiganta sintezi

Il recevis la Nobel-premio kom inventisto di la gas-milito: 70 yari ante nun mortis la kemiisto Fritz Haber

Dum la lasta yaro di la terorigiva unesma mond-milito, 1918, pos plura-yara pauzo la Suediana Akademio di la Cienci itere grantis Nobel-premio por kemio, qua tamen grantesis erste en la yaro 1919. En la persono di la Germana kemiisto Fritz Haber advere tala viro pozesis en la centro, qua inkarnacis ideale la funesta developado: la sempre plu intime divenanta relato inter cienco e milito.

Haber naskis ye la 9esma di decembro 1868 en Breslau. Pos lua studio e promoco kom profesoro il docis de 1898 en la Technische Hochschule en Karlsruhe. Dum lua exploradi il okupis su pri la reakti di la nitrogeno. Per optimala reakto-kondicioni -preso de 200 atmosferi, temperaturo de 500 gradi ed apta katalizivi- dum la yaro 1908 il sucesis sintetizar amoniako ek nitrogeno aerala e hidrogeno kom laboratoriala experimento. Pro ca alt-presa sintezo ye dek yari plu tarde il recevis la Nobel-premio. Lua profesionala kolego Carl Bosch, la futura prezidanto di la direktantaro di la IG Farben developis pluse ca sintezo a grand-teknikala procedo, qua nomesas de lore Haber-Bosch-procedo. La Badische Anilin- und Soda-Fabrik (BASF) komencis 1913 produktar sintezala amoniako en Ludwigshafen.

Per to la amasala produktado di kemiala kombinuri divenis posibla, por qui amoniako esis una di la esencala parti. En la publika reprezentado esis en la centro tala fidine semblanta apliki quale nitrogen-dungo artificala. Tamen kom kompenso di la salpetro por la produktado di explozivi l'amoniako pleas importanta rolo. Dum la milito la amoniak-sintezo tre importis, pro ke Germania pro la Angla blokuso ne plus povis importar salpetro furnisita til lore de Chili.

Ja 1911 pos interceso dal industrio Haber divenis direktisto di la nove fondita Kaiser-Wilhelm-Institut por fizikala kemio ed elektro-kemio en Berlin-Dahlem. En decembro 1914, kande la westala fronto rigideskis pro la fosato-milito, il rekomendis a la Germana militistaro lasar eskapar ek preso-pulii la pulmon-nocanta kloro por ocidor la enemikala soldati en lia fosati. La farbo-industrio, qua en-magazinigis granda rezervajo de kloro, sustenis lu pri to.

Ankore fine 1914 formacesis la kom "*Stab Haber*" kvalifikata seciono kemio en la milito-ministerio. Ad olu apartenis tre estiminda sciencisti, inter li futura Nobel-premiisti quale la kemiisto Richard Willstätter e la fizikisti James Franck e Gustav Hertz. Mem Otto Hahn pos interceso di Haber de la printempo 1915 sendesis ad ula "*Gasregiment*" kom kemiisto.

Ye la 22esma di aprilo 1915 la Germana trupi direktata da Haber startis l'unesma gas-atako proxim Ypern. Angla okultesto, militala sacerdote, deskriptis l'efekto quale sequas: "Lore la Franca soldati shancele iris a ni. Li blindeskis, li tuis, tusadis, lia vizaji divenis obskur-reda, pro mort-pavoro li esis muta, e dop ili, en la fosati plena de gaso, ni konstatis, ke li lasabis dop su centi de mortinta e mortanta kamaradi." Pos ca dio Haber reputesis kom inventisto di la gas-milito. En septembro 1915 anke la Britana trupi aplikis klor-gaso, en februaro 1916 la Franci.

Fritz Haber ed Albert Einstein

La nova maniero di strategio kun-portis tre intensa armizo-explorado. Kelka mili de kemiisti e teknikisti kun-laboris por la probado e produktado de venen-gaso. En Germania l'exploradi por ca timinda armi koncentresis en la Kaiser-Wilhelm-Institut en Dahlem, ma anke en la laboratorii di ta kemiala entreprezerii, qui plu tarde unionigis su al IG Farben.

Haber reputesis kom iniciisto di ula partikulare perfida metodo di la gas-milito, la "*Buntkreuzschießens*" (bunt-kruco-pafado). La Germana trupi karakterizis lia municiono per koloroza kruci: Irit-substanci kom blanka o blua kruco, mortigiva pulmon-toxiki quale fosgeno kom verda kruco, la plu tarde developita Lost (anke nomizita kom Senfgas od Yperit), qua efikis tra la pelo e mem povis penetrar uniformi, kom flava kruco. Segun rekomendo di Haber on pafis iritanta e pulmon-nocanta substanci kombinite. L'irit-gaso klor-arsenon, qua extensis su kom subtila aerosolo, la lora shirmo-maskili ne povis impedar. Ol efikis kom "*Maskenbrecher*" (maskilo-ruptilo), nam ol efektigis ne-tolerebla tusaceso,

qua koaktis la soldati des-maskar. Pose la samtempe aplikata fosgeno acidis li.

Dum la milito en Germania produktesis 34 milion gas-obusi, Germana trupi aplikis 60 000 tuni de kemiala kombat-substanci, plu multa kam Francia, Britania e l'Usa kun-juntite. Dum l'unesma mond-milito pro venen-gaso mortis 1,3 milion homi.

Ankore 1920 Haber legitimigis l'aplikado di la gaso dum diskurso avan la *Reichswehr* (imperiala armeo). Pozite sur la registro di milit-krimineri da la stati di l'Entente, il eludis publika manifesti. Ye la fino di la duadeka yari il de nove kontaktis la militistaro, qua partoprenigis lu manovri ed experimenti.

Pos la povo-posedesko di la fashismo il for-pulsesis ek Germania kom Judo. Il mortis ye la 29esma di januaro 1934 en Basel.

*Artiklo da Stefan Wogawa, ek "Junge Welt",
tradukuro aden Ido da G. Schlemminger.*

Inventisto di la anteno

100 yari ante nun mortis la Rusa fizikisto Alexander Popov

Александр Степанович Попов

En multa fizik-historiala deskripti on serchas lua nomo vane, quankam la Ruso Alexander Stepanovich Popov esis l'unesma homo, qua sucesis konstruktar ulo tala kam radio-aparato. Kustume ica prodajo atribuesis al Italiano Guglielmo Marconi, qua 1909 recevis la Nobel-premio por fiziko.

Ma kande ye junio 1896 Marconi iris a kontoro di patentis ed anuncis sua aparato, Popov ja antee deskriptabis exakte en la "Journal der Russischen Gesellschaft für Physik und Chemie" la principo di la radio-telegrafado. Lua verketo esis la quintesenco di diskurso, quan en mayo 1895 il facis avan la Physikalisch-Chemische Gesellschaft en St. Petersburg e tatempe unesma-foye prezentabis utensilo, qua hodie esas konocata kom anteno. Che Popov to esis metal-filo plu longa kam du metri, en qua la elektro-magneta ondi di

fulmino induktis tenso-impulsi. Per helpo di ca tekniko future esos posibla, tale la esploristo deklaris a lua astonanta audantaro, transmisar informi sen metal-filo. Kelka monati plu tarde realeskis ca predicuro. Esis Popov ipsa, qua ye la 24esma di marto 1896 transportis l'unesma Morse-telegramo di la mondo, la vorti "Heinrich Hertz", tra l'etero trans disto de 250 metri. Dum la sequanta yari il povis plulongigar la disto di la radio-telegrafado til 112 kilometri, ma en Rusia lua experimenti deklaresis kom sekreta e financizesis per pekunio di la navaro-ministerio.

Naskita ye la 16esma di marto 1859 kom filiulo di kleriko en la gubernierio Perm, Popov studiis komence teologio, ante ke 1882 il chanjis a la matematik-fizika fakultato dil universitato Petersburg. Pose il esis asistanto en la torped-nya skolo en Kronstadt e de 1901 fizik-profesoro en l'elektro-teknika instituto en St. Petersburg, ube il mortis ye la 13esma di januaro 1906.

Superradiita da la glorio di Marconi il oblivieskesis rapide en la westo, dum ke en sua patrio il festesis kom la vera inventisto di la radio. Dum la Stalin-tempo tro zeloza ideologiisti exajeris atribuate preske omna granda inventuri di la homaro a Rusa o Sovieta esploristi. Tala falsiguri historiala pose difamis anke Popov, tale ke la prima patro di la radio-tekniko relative tarde trovis sua plaso interne dil anali di la cienco.

**Artiklo da Martin Koch, ek "Neues Deutschland",
tradukuro aden Ido da G. Schlemminger.**

Tacos de rostita karno

Le *tacos* [tA-kos] de rostita-karno esas klaso de *taco* mexikiana, qui esas diferanta kam le *tacos* di suda regioni di Mexikia pro ke on uzas omleti ek frumento-farino vice uzar la kustumala maizo-farino; ta diferanta farino igas la omleti, do le *tacos* de rostita karno, havar diferanta ed ecelanta saporo.

Por preparar le *tacos* de rostita karno on devas unesme preparar rostilo sorgoze. On devas uzar metala rostilo vice metala plako, pro ke altrakaze la saporo di la rostita karno ne esus tante bona. Facile on povas komprar metala rostilo en irga butiko di irga lando.

Por rostar la karno on devas uzar sempre ligno-karbono ye quanteso granda o mikra segun la quanteso di karno rostonta. Esas tre importanta por bona rostado lasar la karbono kombustar til ke flami desaparas e nur restas la ardoranta brezi kun reda-blanka koloro. Se la ardoranta karbono flamifas lore ta flami ne rostus la karno ma brulus olu. Sempre esas tre utila havar apud la rostilo vazo o botelo kontenanta aquo por extingar la posibla flami qua povas spricar de la ardoranta karbono, ma kompreneble on devas evitar uzar tro multa quanteso de aquo qua povus tote extingar la brezi, agez do sorgoze e nur extingez la flami kun ne ecesanta quanteso de aquo. Ante koquar sur la rostilo la karno on devas preparar ol, unesme saligez lu, e segun la volo e preferaji di la koquiisto on povas uzar limono-suko, speci ed anke on povas marinar la karno kun biro, ta marinita karno nomesas "ebria karno".

La karno rostenda devas esar sempre karno di bovino-lumbo, di parto nomesata "*sirloin*" o "*palomilla*", ma kustumale en Sonora on uzas parto di qua nomo esas "*diezmillo*", olqua esas samatempe saporoza ma tre chipa do apta por plusa nombro de personi.

Samtempe on devas preparar heme sauco qua akompanos la karno di la *taco*, qua devos facesar kun tomato, blanka onyono e papriko, distranchata en micra peci, ma ne tante mikra por aspektar pureo. Ica sauco esas nomesata "standardo-saucu" en la stato di Sonora pro ke lua kolori esas sama kam olti di la Mexikiana standardo. Anke on nomizas ol "beko di hanulo". Samatempe aparte on devas pecigar kube o lonche kaulo o latugo, violea onyono e kukombro. Pluse on povas liquidigar avokado por facar "*guacamole*" qua esas avokado-saucu.

Onu pozas la karno sur la rostilo talmaniere ke karno ne sub olu esez brezi ardoranta ma sen flami, ed on devas sorgar por miturnar karno singla poka minuti por ke oli bone rostesez ambalatare ma sen bruleskar, tale la karno mantenas interne sua saporoza suko. Atencez la fuzanta graso di la karno, qua lor falar adsur la brezi povas krear flami qui nemediate ni devas extingar por evitar la brulo di la karno, do la perdo di lua suko e saporo.

Dum la karno-rostado on povas profitar la tempo por anke rostar mikra onyoni kun pedunklo apud rostanta karno. La onyoni absorbas suki e vapori di karno rostanta e lo igas li tre saporoza ed apta por akompanar le *tacos*.

La omleti devas esar nekareeble ek frumento-farino, quankam existas personi qui prizas maizo-omleti, e lua grandeso esas kustumale kelke plu mikra kam olta di ordinara pladi.

Segun la preferaji di la koquero on povas anke koquar le *frijoles*, qui pureigita, on uzas kom tenua strato sur la omleto e super ol on pozas la rostita karno. Pri la karno ipsa singlu havas diferanta preferaji, ula personi preferas la karno mikre pecigita ma altra personi preferas ol ye granda peci. Sur la karno on povas pozar la kaulo e super ta verdajo singlu adjuntas, segun prefero, violea onyono, standardo-sauco, kokombro, *guacamole* o limono-suko o plura ek ta adjuntaji.

Por akompanar le *tacos* de rostita karno on povas drinkar precipue gasoza drinkajo o biro, segun evo o prefero di persono.

On povas manjar le *tacos* de rostita karno irgakloke, nula kloko esas plu apta kam altra, do on povas manjar li ye dejuno o di-meza dineo, kustumale ye surstrada koqueyi di qua nomo esas *taquerias* (*taco*-eyi). Ma prefere on manjas le saporiza *tacos* ye supeo, plura

personi simple por satisfacar lia hungranta stomaki, ma anke por manjar oli en agreabla loko kun amiki, familiani oi kun amoranto prefere exter la hemo.

Le *tacos* de rostita karno esas manjata exter-heme ma anke en la hem pro ke oli esas facile koquebla da irga persono. Dum sociala asembli regionala, ed okazione irgaltra renkontri, on manjas le *tacos* pro lia facila koquado ma kompreneble pro ke lia ecelanta saporu sempre esas bonvena. En irga renkontro familiala od amikala probez koquar e savurar le *tacos* e tale on povos juar samatempe la saporiza disho Mexikiana ed agreabla akompananti.

Artiklo da José Cossío.

Ye la venonta 20ma di Novembro, 96ma aniversario di Mexikiana Revoluciono, che la urbo Hermosillo, Sonora, samlandani probos superirar la rekordo mondala Guinness pri la maxim granda quanteso de rostita karno dil mondo.

La stat-stroko di Franco

70 yari ante nun reakte ma militisti e fashista povi en Hispania sediciis kontre la Republiko. Komencis sangoza milito.

Laboranta homi, anti-fashisti, laboranta popolo! Vi omna revoltez! Alerta esez por la defenso di la demokratala Republiko, por la fortigo di la vinko, quan la popolo ganis ye la 16esma di februaro! La Komunista Partiso advokas vi omna por la kombato!

Kande Dolores Ibarruri, una di 17 komunista deputati en la parlamento, ye vespero di la 18esma di julio 1936 facis elua famoze divenanta radio-parolo, la defenso-kombati direktata kontre la subverso fashistala ja komencabis. Danke la rezolvinta rezisto di la popul-majoritato duris preske tri yari til la sedicianta militisti e lia klerikal-fashista adepti povis vinkar sur la tota teritorio di Hispania.

Depos la proklamo di la Hispana Republiko en aprilo 1931 permanente esis esforti favore la restorado di la monarkio. Kontre la partisi di la granda proprieteri e la dextra borgezaro, la monarkiala organizuri e la fashismala Falange lore stacis la liberala borgezaro, l'autonomisti di Katalunia e Basklando, la Socialista e Komunista Partisi e la en Hispania tre forta anarkistala movado. Ja en 1932 eventis unesma militala revolto, qua advere naufragis. Generalo Sanjurjo, duktanto di la sediciisti, fugis a Portugal e de ibe pluse agis kontre la Republiko.

Spontana rezisto

Elekt-vinko di la dextra partisi en la yaro 1933 donacis ad Hispania du "nigra yari" - sedicio di Asturia ministri sangoze supresis da la jendarmi di la Guardia Civil e koloniala mercenarii guidata da generalo Francisco Franco. Nova elekti en februaro 1936 rezultis lore ne-expektite grandega vinko di la fronto populara fondita kurte antee da sinistra republikani, socialisti, sinistra socialisti e komunisti.

Ye la 17esma di junio 1936 la sedicio di la garnizono di Melilla en Hispana Maroko signalis la stat-stroko. Dum la sequanta dii granda parti di la Hispana militistaro e di la Guardia Civil juntis su la sediciisti komandate da lia monarkista e falangista oficiri. Nur mikra parti di la militistaro - tale exemple l'aviacaro militala e la dominacanta majoritato di la soldataro di la navaro restis loyala a la Republiko. Ma lore eventis ulo, quon nulu expektabis. Eventis spontana amasala revolto di la popolo. En Madrid, Barcelona ed altra granda urbi la popolo asaltis la kazerni ed ocidis la subversisti. En altra urbi, exemple en Valencia, la soldati ne obediis sua oficiri e frateskis kun la popolo.

Quankam paramilitala detachmenti di la falango e la monarkisti trans-iris a la latero di la sediciisti ed anke la klerikaro katolika decidis majoritate por la "revolto nacionala", la republikani komence restis vinkoza sur la maxim granda parto di la Hispana kontinento. Nur en kelka feudale ne-progresema regiono en la nordo - Navarra, Galicia, anciena Kastilia e León - quale anke en Andaluzia en la maxim extera suda la militistaro povis sucesigar kontre la populo. Sindikati, rurala asociuri e politikala partisi formacis hastoze milic-detachmenti por abatar la sedicio anke ibe.

Vidante la minacanta vinkeso di la revolto militala generalo Franco demandis transport-aviacili de Naci-Germania ed igis transportar trupi koloniala de Maroko a la Hispana kontinento, ube li quik intervenis la kombatado. Ulte Marokana mercenarii e l'internacione asemblita "Legiono di Stranjeri" sempre plu Germana ed Italiana trupi kombatis por Franco. Urbi e vilaji, qui konquestesis da la Franquistani, divenis ceni di hororiganta amasala exekutadi. La barbarala devastado di la Bask urbo Gernica ye marto 1937 per Germana aviacili esis tatempe la maxim grava air-atako a tote civila skopo mond-vaste.

*Standardi Hispana,
1me olta di la 2ma
Republiko, 2me dum
la Diktatoreso, e
3me la nuntempa.*

Des-akordata sinistro

La maxim multa westala stati proklamis "ne-interveno", qua fakte signifikis helpo por Franco. Nur la Sovietuniono e Mexikia helpis la Republiko - precipue per furniso de armi. Ulte to la Sovietuniono sendis cirkume 2000 instruktisti militala. Inter 30 000 e 40 000 internacionalisti venis por helpar l'opresata Republiko, inter li anke cirkume 3000 Germana anti-fashisti.

La helpo da la fashistala povi esis decidanta por la vinko di la sediciisti - to mem konsesetas da la borgezala historiisti. La nombrala forteso di lia trupi (inter li 80 000 til 100 000 Italiani e 20 000 til 30 000 Germani di la "Legion Condor") superesis importante ta di la internaciona voluntarii, qui helpis defensar la Republiko.

Altra faktoro, qua duktis a la vinkeso di la Republiko, esis la des-akordo en la sinistra kampeyo. Dum ke la socialisti e komunisti preferis federo kun la liberala borgezaro, l'anarkisti e la sinistra-socialista POUM sen-egarde la milito volis avancigar la sociala revoluciono. Printempe 1937 en Barcelona ca enemikeso kulminis en grava kombatado inter republikana armeo e sinistra milici..

Kande la vinkeso militala semblis ja ne-evitebla, ye la 23esma di februaro 1939 l'oficiri, qui til ta tempo kombatis por la Republiko, extradis la restanta teritorio a la Franco-trupi. La milito finis oficale ye la 1esma di aprilo 1939. Sinistra militetisti en la monti dum plura yari rezistis kontre la rejimo.

Historiisti taxas, ke cirkume 150 000 til 200 000 adheranti di la Republiko divenis martiri di la teroro da la vinkinti.

***Artiklo da Gerd Bedszent, ek "Junge Welt",
tradukuro aden Ido da G. Schlemminger.***

Konspireso e rezisto

La Kanarii dum la sedicio

Pro ke la subversala intenci di la militistaro ne restis celita, la guvernierio di la Fronto Populala diplasis potenciala konspiranti aden posible for-pozita regioni. Ica mi-korda personar-politiko evidenteskis kom sen-sucesa, pro ke jus ye tala for-pozita garnizoni la sedicio relative ne-impedite povis prontigesar. Do generalo Francisco Franco, quan la Fronto Populala ye la 9esma di marto 1936 diplasis kom guvernisto militala a la Kanarii, ibe tre rapide obligis la majoritato dil oficiri al intencita stat-stroko. Pro ke generalo Sanjurjo ye sua retro-veno de Portugal falabis kun la aviacilo, Franco gradope uzurpis la komando pri la konspiranti.

Ja sur la Kanarii la revoltanta soldati aceptesis da granda rezisto di republikala povi. Pos ne-sucesa atako da laboristi kontre kazerno la sediciisti advere rapide povis vinkar sur Gran Canaria. Sur la westala insuli -ja dum la 15esma yarcento centro di rezisto kontre la Hispana

Konquista- la republikani kombatis pasionoze. Sur Teneriffa la komon-domo asaltesis da la soldati, la civil-guvernisto Vásquez Moro e sua kun-laboristi fusilagesis. Sur la vicina insulo La Gomera -poka yari antee ceno di ula revolto dil agro-laboristi - eventis la maxim forta rezisto. La vilajo Vallehermoso guidanta da la chefo policala, la vice-urbisto e la sindikat-sekretario defensis su dum tri dii kontre la soldati. Erste pos ke la sediciisti rinfocesis da la vicina insuli, la vilajo kapitulacis. Anke La Palma unesme restis che la republikani. Kande detachmento di la sediciisti des-embarkabis, la defensanti retretis al internajo dil insulo, ube li rezistis ankore dum un semano. Pose la tota arkipelago divenis okupata da la sediciisti.

La teroro di la Franquisti esis sur la Kanarii ne min kruela kam sur la Hispana kontinento. Dokumentizita esas 63 paf-ocidi dum la tempo inter 1936 e 1940 nur sur Teneriffa, inter li oficiri di armeo e policio, civila funcionieri di la Republiko, sindikatisti, lokala sekretarii di la Komunista e Socialista Partiso. Multe plu granda esas la nombro di ti, qui fusilagesis sen proceduro, faligesis aden monto-fauci o dronesis en la maro. Mili de Kanariani ek-migris dum la tempo di la diktatoreso - precipue a Venezuela.

Legendatra esas la naraco de Antonio Ramos Cabera eventinta sur La Gomera: Pos la falo di Vallehermoso il fugis e - sustenante da multa helpanti - il vivis celite en la monti dum dek-e-un yari. Nultempe la policio di la rejimo sucesis trovar lua traco. Erste pos ula amnestio en la yaro 1947 il retro-venis aden lua vilajo.

Artiklo da Gerd Bedszent, tradukuro aden Ido da G. Schlemminger.

Literaturo

1- Charlie e la chokolado-fabrikerio (unesma parto).

Charlie e la chokolado-fabrikerio da Roald Dahl

Amatora e senvalora tradukuro aden Ido da Fernando Tejón

Indexo

Unesma parto

- 1-Yen Charlie
- 2-La fabrikerio di sioro Willy Wonka
- 3-Sioro Wonka e la indiana princo
- 4-La sekreta laboristi
- 5-La Orizita Bilieti
- 6-La du unesma fortunezi
- 7-La aniversario di Charlie
- 8-Onu trovas du plusa Orizita Bilieti
- 9-Avulo Joe probas lua chanco
- 10-La familio hungreskas
- 11-La miraklo
- 12-La mesajo di la orizita bilieto
- 13-Ye la granda dio
- 14-Sioro Willy Wonka

Duesma parto

- 15-La chambro di la chokolado
- 16-Augustus Gloop departas tra tubo
- 17-Sur la rivero ek chokolado
- 18-La chambro di la inventuri
- 19-La eterna karameli e lakto-karameli haro-kreskigiva
- 20-La granda mashino di mastik-gumo
- 21-Adio, Violet
- 22-Tra la koridoro
- 23-Kubatra karameli qui semblas esar sferatra
- 24-Veruca en la chambro di la nuci
- 25-La granda acensilo ek vitro
- 26-La chambro di la chokolado di la televiziono
- 27-Mike Teve sendesis per televiziono
- 28-Nur restas Charlie
- 29-La altra pueri departas a lia hemi
- 30-La chokolado-fabrikerio di Charlie

La kin pueri di ta rakonto esas:

Augustus Gloop - Puerulo glutema.

Veruca Salt - Puerino maledukita da lua genitori.

Violet Beauregarde - Puerino qua mastikas gumo dum la tota jorno.

Mike Tele - Puerulo qua sempre esas spektanta la televisiono.

e

Charlie Bucket - La heroulo.

1-Yen Charlie

Ta du personi tante olda esas la patro e la matro di siorulo Bucket. Li nomesas avulo Joe ed avino Josephine.

E ta du personi tante olda esas la patro e la matro di siorino Bucket. Li nomesas avulo George ed avino Georgina.

Ilta esas la siorulo Bucket. Elta esas la siorino Bucket. Siorulo e siorino Bucket havas un filiulo di qua nomo esas Charlie Bucket.

Ilta esas Charlie.

Quale tu standas? E tu, quale tu standas?

Charlie esas felica pro konoceskar tu.

Omna membri di ta familio -la sis adulti (kontez li) e la yuna Charlie Bucket- vivas en mikra domo konstruktita ek ligno en la exterajo di granda urbo.

La grandeso di la domo ne esis suficanta por tante multa personi, yen pro quo la singladiala vivo en olu esis deskomfortoza por li. La domo nur havis du chambri ma un unika lito. Ta lito uzesis ekzlude da la quar avi, nam li esis tre olda e sempre esis fatigita. Fakte li esis tante fatigita ke sempre esis jacanta sur la lito.

Avulo Joe ed avino Josephine jadis ye la sinistra extremajo ed avulo George ed avino Georgina jadis ye la dextra extremajo.

Siorulo e siorino Bucket, e la yuna Charlie Bucket, dormis en la altra chambro, sur matraci direte sur la sulo. Dum la somero lo esis tolerebla, ma dum la vintro venti koldega eniris la domo ye la nivelo di la sulo, e lo esis hororoza.

Li havis nula chanco komprar nova domo plu komfortoza, anke ne mem un plusa lito. Li esis tro povra.

Siorulo Bucket esis la unika membro di la familio kun employo. Lu laboris en fabrikerio di dentrifico. Dum la tota jorno lu esis sidanta sur benko e tamponizis dentrifico-poti jus plenigita. Ma tamponizisto di dentrifico-poti nulatempe ganas multa pekunio, e la povra siorulo Bucket, malgre multe laborar e tamponizar maxim rapide la dentrifico-poti, nulatempe sucesis ganar suficanta pekunio mem por komprar la duima parto di la kozi quin nombroza familio bezonas. Mem la pekunio ne suficis por komprar apta manjaji por omni. La unika nutrivi quin li povis komprar do manjar esis pano e margarino por la dejuneto, terpomi e kaulo koquita por la dejuno e kaulo-supu por la supeo. Ye sundio la menuo esis kelke plu bona kam la cetera dii. Omni vartis nepaciente ed emocigita la arivo di la sundio, nam ye ta dio, malgre ke la nutrivi ne chanjesis, adminime li omna darfis manjar singla manjajo duesmafoye.

Le Bucket, kompreneble, ne esis mortonta pro hungro, ma li omna -la du olda avuli, la du olda avini, la patro di Charlie, la matro di Charlie e precipue ipsa Charlie- havis, de la jornesko a la sunokusho, hororoza percepto de vakueso en la stomako.

Charlie esis ta qua maxim intense perceptis ta vakueso. E malgre ke lua patro e matro plurafoye renunciis manjar lia nutrivi e donis oli a lu, mem lo ne prokuris a lu la suficanta nutrivi quin bezonas kreskanta puero. Charlie, kun desespere, bezonis ulo plu satisfacanta e nutriva kam kaulo e kaulo-supu. To quon lu maxim intense volis manjar ek omna nutrivi di la mondo esis... CHOKOLADO.

Matine, survoye a la skolo, Charlie povis vidar amasi de chokoladstangi en la estaleyi di la butiki, e kustumale lu haltis la marchado por observar oli, kun lua nazo aplastita an la vitri; dume lua boko plenigeskis de salivo. Plurafoye dum la jorno lu vidis la cetera pueri ektirar de lia poshi kremoza mikra chokoladstangi e mastikar oli kun avideso, evidente lo esis autentika torturo.

Nur unfoye ye singla yaro, ye lua aniversario, lu povis savurar peco di chokolado. Omna membri di la familio sparis pekunio por ta specala okazono, e ye la arivo di ta importanta dio li donacis a Charlie mikra chokoladstango por manjesor da lu, nur da lu. Singlafoye ke lu recevis ta donacajo, lu olun gardis sorgoze en mikra buxo ek ligno, kom valoroza trezoro, tam valoroza kam lingoto ek pura oro; dum la sequanta dii lu nur audacis regardar ma nulakaze tushar olu. Fine, kande plusa ajorno ne esis posibla lu desglutinis tre mikra parto di la papera envelopilo por deskovrar tre mikra parto di la chokoladstango, e lore lu mordis ta mikrajo por ke la marveloza saporo sukritzita extensesis lente sur lua lango. Ye la sequanta dio lu itere mordis mikrajo di chokolado, e same lu agis dum plura dii. Danke agar tale, lu sucesis durigar plu kam un monato la chipa chokoladstango donacita a lu lor lua aniversario.

Ma ankore me ne parolis a vi pri la unika kozo hororoza qua torturis la yuna Charlie, la chokolado-amanta, plu multe kam irga altra kozo. Lo esis por lu multe, multe plu mala kam observar la cetera pueri mastikanta kremoza chokoladstangi avan lu. Lo esis la kozo maxim torturiva imaginebla, ed esis olta:

En lua urbo, videbla de la domo di Charlie, esis ENORMA CHOKOLADO-FABRIKERIO!

Ka ton vi povas imaginar?

Pluse olu ne esis simple enorma chokolado-fabrikerio, ma la maxim granda e famoza di la mondo! Olu esis la FABRIKERIO WONKA, di qua proprietanto esis viro, sioro Willy Wonka, la maxim importanta inventisto e chokolado-fabrikisto existanta. Quante splendida e marveloza loko! Fera pordegi esis ye la enireyo, ed altega muri cirkondis la fabrikerio, lua kameni sencese fumifis, de lua profunda internaji esis audebla stranja soni siflanta. Ed exter la muri, en irga loko distanta min kam un kilometro de la fabrikerio, la aero esis parfumizita da la intensa e delicoza aromo di fuzita chokolado!

Singladie du foyi pasis la yuna Charlie Bucket jus avan la pordi di la fabrikerio, ye la iro a la skolo e ye la retroveno adheme. E sempre ke lu pasis avan ta pordi lu multe multe lentigis lua marchado, e kun lua nazo elevita lu lente e profunde aspiris ta marveloza aromo di chokolado olqua cirkondis lu.

Ho, quante multe lu prizis ta aromo!

E quante multe lu deziris enirar la fabrikerio por vidar lua internajo!

2-La fabrikerio di sioro Willy Wonka

Ye la nokto, pos manjir la aquoza kaulo-supu, Charlie sempre iris a la chambro di la quar avi por askoltar rakonti naracita da li, e pose, plu tarde, por dezirar a li bona nokto.

Singla olda avo evis plu kam nonadek yari evanta. Li esis tam rugizita kam sika pruni, e tam ostoza kam ostari, e dum la jorno, til la arivo di Charlie, li esis jacanta sur lia unika lito, du ek li ye singla extremajo, kun dormoboneti kom varmigili por lia kapi, dormetanta por lasar la tempo pasar, sen ulo facinda. Ma kande li audis la pordo desklozesar e la voco di Charlie qua dicis "Bona nokto, avulo Joe, avino Josephine, avulo George ed avino Georgina", la quar avi nemediate sideskis sur la lito, e lia rugizita vizaji lumifeskis kun plezuroza rideto. Li adoris la yuna Charlie. Lu esis la unika joyo di lia vivi, e lua vizitin noktala li vartis kun granda espero dum la tota jorno. Kustumale, la matro e la patro di Charlie anke iris kun lu a la chambro di la avi, ma restis stacanta apud la pordo, ed askoltis la rakonti da la avi, e tale, dum mihoro singlanokte, ta chambro esis felica loko, e la kompleta familio povis obliviar ke esis povra e sat multe hungris.

Ye ula nokto, lor la vizito di Charlie a lua avi, lu dicis a li:

-Kad esas verajo ke che nia mondo la chokolado-fabrikerio di Wonka esas la maxim granda?

-Ka verajo? -klamis samatempe la quar oldi- Evidente lo esas verajo! Santa Cielo, ka tu ne savis lo? Olua grandeso esas kinadekople olta di irgaltra chokolado-fabrikerio!

-E kad esas verajo ke che nia mondo sioro Willy Wonka esas la chokolado-fabrikisto maxim inteligenta?

-Mea kara yunulo -dicis avulo Joe qua erektis pluse lua dorso-, sioro Willy Wonka esas la chokolaadorata Verucado-fabrikisto maxim astonanta, ecelanta ed extraordinara quan nia mondo konocis til nun! Me supozis ke omna personi savis lo!

-Me savis ke lu esis famoza, avulo Joe, ed anke me savis ke lu esis inteligenta...

-Inteligenta! -klamis la oldulo-. Lu esas plu multa kam to! Lu esas magiisto kun la chokolado! Lu povas facar irga kozo, realigar irga deziro! Ka me esas justa, kara samevani?

La tri cetera oldi defensis lua afirmajo kun kapo-movi, e li dicis:

-Sendube vu esas justa, sendube.

Ed avulo Joe dicis:

-Do, ka me nulatempe parolis a tu pri sioro Willy Wonka e pri lua fabrikerio?

-Nulatempe -respondis la yuna Charlie.

-Ye la Santega Cielo! Quale lo esas posibla?

-Avulo Joe, voluntez nun parolar a me pri Willy Wonka e lua fabrikerio, ka lo esas posibla?

-Sendube lo esas posibla. Sideskez sur la lito, apud me, kara yunulo, ed askoltez atence la naracado.

Avulo Joe esis la maxim olda ek la quar avi. Lu evis nonadek e sis yari, e duima yaro plusa, olta esis evo sendube respektinda por irga persono. Lu esis debila e frajila, same kam omna oldega persono, e lu tre poke parolis dum la jorno. Ma ye la nokto, kande Charlie, lua adorata nepotulo, eniris la chambro, lu, ye ula maniero misterioza, riyunigeskis. Omna lua fatigo desaparitis, e lu divenis tam desquieta ed ecitata kam puero.

-Extraordinara viro esas sioro Willy Wonka! -klamis avulo Joe-. Ka tu savas, exemple, ke lu ipsa inventis plu kam duacent nova klasi de chokoladstangi, kun duacent diferanta farsi olqui esas plu multe dolca e delicoza kam irga farsi di altra chokolado-fabrikerii?

-Pura vereso! -klamis avino Josephine-. E lu sendas oli ad omna landi di la mondo. Ka me esas justa, avulo Joe?

-Certe, kara, certe. Ed anke ad omna reji ed ad omna prezidanti di la mondo. Ma lu fabrikas ne nur chokoladstangi. No, no! Sioro Willy Wonka zeloze gardas sekreta inventuri, sendube fantastika! Ka tu savas ke lu inventis metodo por fabrikar chokolado-glacio olqua dum multa hori ne varmeskas, mem exter frigorizilo? Mem dum kompleta matino di varmoza dio, la suno-radii ne sucesus fuzeskar ta chokolado-glacio, olu nulatempe fuzeskas!

-Ma lo esas neposibla! -dicis la yuna Charlie dum astonita regardo a lua avulo.

-Evidente lo esas neposibla! -klamis avulo Joe-. Lo esas absurdajo! Ma sioro Willy Wonka sucesis krear tala chokolado-glacio!

-Sendube! -klamis la cetera oldi ed afirmis kun kapo-movi-. Sioro Wonka sucesis.

-E pluse -avulo Joe duris la parolado lente, por ke Charlie bone komprenes singla vorto-, sioro Willy Wonka povas fabrikar karameli kun saporo di violi, e karameli di qui kolori chanjas singla dek sekundi ad altra diferanta kolori dum sugado, e mikra dolcaji tam lejera kam plumo olqui delicoze fuzeskas ye la instanto ke la labii tushas oli. Lu povas fabrikar mastik-gumo di qua saporo nulatempe desaparekas, e sukro-globi

inflebla til enorma grandeso por pose explozar oli kun pinglo e fine manjar ta dolcajo. E danke recepto maxim sekreta lu povas fabrikar belega ovi blua kun mikra makuli nigra qui, lor introdukto en la boko, mikreskas til kompleta desaparo, ma sur la lango restas mikra ucelo ek sukro.

Avulo Joe pauzis dum la parolado e lente rilekis lua labii.

-Mea boko salivifeskas pro pensar pri to omno -lu dicis.

-Anke same mea boko -dicis la yuna Charlie-. Ma voluntez durar la parolado.

Ye ula instanto dum la parolado, siorulo e siorino Bucket, la patro e la matro di Charlie, eniris silence la chambro, e nun li stacis apud la pordo ed anke askoltis.

-Naracez a Charlie to quo eventis pri ta fola princo indiana -dicis avino Josephine-. Lu prizos askoltar lo.

-Ka pri la princo Pondicherry? -dicis avulo Joe qua rideskis.

-Tote fola! -dicis avulo George.

-Ma richega -dicis avino Georgina.

-Quo eventis? -questionis expektanta Charlie.

-Askoltez -dicis avulo Joe-, nemediate me naracos lo a tu.

3-Sioro Wonka e la indiana princo

La princo Pondicherry sendis postale letro a sioro Willy Wonka -dicis avulo Joe- por demandar ke lu irez ad India e konstruktez kolosala palaco ek chokolado, tote ek chokolado.

-Ka sioro Wonka konsentis, avulo?

-Ho, yes, lu konstruktis la palaco. Extraordinara palaco! Olu havis cent chambri, ed omno facesis ek pura chokolado, od ek chokolado kun lakto. La briki esis ek chokolado, la cemento qua glutinis oli esis ek chokolado, ed omna parieti e tekti anke esis ek chokolado, e la tapisi, e la pikturi, e la mobli, e la liti; e se onu desklozis la robineti lore ek oli spricis liquida chokolado varmigita. Kande la konstrukto di la palaco finesis, sioro Wonka dicis a la princo Pondicherry: "Me vun avertas ke ta konstrukturo ne duros dum multa tempo, do me konsilas a vu manjeskar olu". "Stulteso!" klamis la princo, "Nulakaze mea intenco esas manjar mea palaco! Anke ne me intencas mem mordetar la eskalieri o leketar la parieti! Me vivos en olu!". Ma kompreneble sioro Wonka esis justa, nam ye poka tempo pose, dum tre varma jorno, sub ardoranta suno, la kompleta palaco fuzeskis e pokope destrukttesis, e la defelica princo, qua ye la fuzesko esis siestanta en la salono, vekis su ma natanta en enorma lago ek densa chokolado.

La yuna Charlie esis sidanta, senmova, sur latero di la lito, ed observis atence lua avulo. La vizajo di Charlie brilis, e lua okuli esis tante apertita ke esis videbla lia blanka parto cirkondanta la pupili.

-Ka to omno esas verajo? -lu questionis- O ka vu mokas me?

-Autentika verajo! -klamis samatempe la quar oldi-. Sendube verajo! Questionez irgu pri to!

-E me dicos a tu ulo plusa olqua anke esas verajo -dicis avulo Joe qua inklinis lua korpo a Charlie e paroleskis nelaute, ma dulce susuris ta sekretajo-: Nulu... ekiras... Ta loko!

-Kad ekirar... loko? -questionis Charlie.

-E... nulu... eniras... ta loko!

-Kad enirar, ma quon enirar? -klamis Charlie.

-La chokolado-fabrikerio di sioro Willy Wonka, evidente!

-Avulo, quon vu intencas savigar da me?

-Me parolis pri la laboristi, Charlie.

-Ka pri la laboristi?

-Omna fabrikerii -dicis avulo Joe- havas laboristi qui eniras ed ekiras la laboreyo tra la pordi singlamatine e singlavespere, ecepte olta di sioro Wonka. Ka tu vidis ula persono enirar od ekirar ta fabrikerio?

La yuna Charlie regardis lente singla vizajo di lua avi, e li samatempe regardis lu. Esis vizaji amikala e kelke ridanta, ma samatempe li esis serioza. Nulu semblis jokar o mokar lu.

-Bone, ka tu vidis ulu enirar od ekirar ta fabrikerio? -questionis avulo Joe.

-Me... me ne bone savas ka... -dicis stornanta Charlie-. Sempre ke me pasas avan la fabrikerio lua pordi semblas esar klozita.

-Lo certigas to quon me dicis! -klamis avulo Joe.

-Ma en la fabrikerio, ula personi devas laborar...

-Ne personi, Charlie. Adminime ne normala personi.

-Lore, qua laboras ibe? -klamis Charlie.

-Nu... ta esas la questiono, ka tu komprenas? Yen itere la inteligenteso di sioro Willy Wonka.

-Charlie, kara filio, -dicis siorino Bucket de la pordo- esas la kloko por dormeskar. Suficanta parolado hodie.

-Ma matro, me devas askoltar...

-Morge, mea filio...

-Tale ezez -dicis avulo Joe-. Me rakontos a tu la ceterajo morge vespere.

4-La sekreta laboristi

Ye la sequanta vespero avulo Joe duris la naracado.

-Atencez, Charlie -dicis avulo Joe- ye ne multa tempo ante nun mili de personi laboris en la fabrikerio di sioro Willy Wonka. Ma subite, ye ula dio, sioro Wonka devis imperar a singla employato retroirar adheme e ne plus laborar en lua fabrikerio.

-Ma, pro quo? -questionis Charlie.

-Pro la spionisti.

-Ka spionisti?

-Yes, la cetera chokolado-fabrikisti jaluze envidiis la marveloza dolcaji quin sioro Wonka fabrikis, e ta fabrikisti sendis spionisti a la fabrikerio di sioro Wonka por kopiar la recepti sekreta. La spionisti eniris la fabrikerio kom employati, e li simulis esar ordinara laboristi, ma dum lua laborado singla spionisto deskovris un sekreta recepto.

-E ka pose li retroiris a lia fabrikerii por dissavigar la sekreta recepti?

-Semblas esir tale -respondis avulo Joe-, nam ye poka tempo pose, la fabrikerio di sioro Fickelgruber fabrikeskis chokolado-glacio olqua nulatempe fuzeskas, mem sub ardoroza suno. Seque la fabrikerio di sioro Prognose fabrikeskis mastik-gumo qua nulatempe perdis lua saporo malgre duranta mastikado. Pose la fabrikerio di sioro Slughworth fabrikeskis sukro-globi inflebla til enorma grandeso por pose explozar oli kun pinglo e manjar fine ta dolcajo. E same eventis pri omna recepti. Lo tre multe iracigis

sioro Wonka, qua klamis: "to esas hororiganta! Mea ruino! Omnaloke esas spionisti! me devos klozar la fabrikerio!

-Ma lu ne klozis olu! -klamis Charlie.

-Ya lu klozis olu. Lu savigis da lua employati ke, maxim regretinde, li devas irar a lia hemi e ne plus laborar en la fabrikerio. Lore lu klozis la precipua pordi mem kun fera kateno. Subite la enorma chokolado-fabrikerio di sioro Wonka divenis dezerta e silencoza. La kameni ne plus fumifis, la mashini ne plus funcionis, e de ta dio nula plusa chokoladstangi e karameli fabrikesis ibe. Nula plusa persono eniris od ekiris la fabrikerio e mem ipsa sioro Wonka desaparitis.

Ye plura monati pose -dicas avulo Joe- la fabrikerio duris esar klozita. Ed omna personi dicas: "Kompatinda sioro Wonka. Lu esis tante agreabla e facis tante marveloza kozi... ma ja omno finis". Lore eventis ulo surprizanta. Ye ula dio matine, tre frue, tenua fili ek blanka fumuro ekireskis la alta kameni di la fabrikerio! Omna habitanti di la urbo haltis por spektar olu, "Quo eventas?" li klamis. "Ulu acendis la kaldieri! Sioro Wonka sendube balde desklozos la fabrikerio!" Omni kuris a la pordi di la fabrikerio kun la espero vidar oli tote desklozita ed apud oli sioro Wonka stacanta por bonvenigar omna lua laboristi. Ma no! La fera pordegi duris esar tote klozita, mem kun la sama fera kateno, ma nulu povis vidar sioro Wonka. "Ma la fabrikerio esas funcionanta!" klamis la personi. "Askoltez! Onu povas audar la mashini funcionanta! Itere oli funcionas! Esas en la aero la odoro di la aromo di fuzita chokolado!"

Avulo Joe inklinis lua korpo a Charlie, pozis sur la genuo di la yunulo fingron longa ed ostozza e lente dicas:

-La maxim misterioza kozo esas la videbla silueti tra la fenestri di la fabrikerio. La personi qui stacis sur la stradi, exter la fabrikerio, povis observar, tra la translucida vitri di la fenestri, silueti mikra ed obskura movanta de latero ad altra latero.

-Ma silueti di qua personi? -nemediate questionis Charlie.

-Yen to quon omna personi volis savar. "La fabrikerio esas plena de laboristi!", klamis la homi. "Ma nulu eniris la fabrikerio! La pordegi ne desklozesis! Absurdajo! Ed anke ne ulu ekiris la fabrikerio!". Ma la fabrikerio esis funcionanta, lo esis nediskutebla -dicas avulo Joe-. E duris funcionar de ta dio til nun, dum la lasta dek yari. Pluse la chokoladostangi e karameli ibe produktita esas sempre plu fantastika e saporozza. Kompreneble nun kande sioro Wonka inventas nova e marveloza karamelo nek sioro Fickelgruber nek sioro Prognose nek sioro Slugworth nek ula persono esas kapabla kopiar olu. Nula spionisto povas enirar la fabrikerio e deskovrar la sekreta recepto.

-Ma, avulo, qui -klamis Charlie- esas laboranta en la fabrikerio di Willy Wonka?

-Nulu savas lo, Charlie.

-Ma lo esas absurda! Ka nula persono questionas sioro Willy Wonka pri ta laboristi?

-Nulu vidis lu de la klozo di la fabrikerio. Lu nulatempe ekiras la fabrikerio. Nur ekiras la fabrikerio la chokoladstangi e la karameli. Tra specala pordo di la muro singladie la chokoladostangi e la karameli ekiras enpakigita ed adresizita la fabrikerio, e postokamioni transportas oli.

-Ma, avulo, quale esas la personi qui laboras en la fabrikerio?

-Kara yunulo -diciis avulo Joe-, lo esas un ek la granda misterii di ta fabrikerio. Nur ni savas pri ta laboristi ke lia staturo esas mikra. Li esas tre mikra. La difuzita silueti videbla tra la fenestri, precipue vespere e nokte, kande la lampi lumifas, esas silueti di tre mikra personi, ne plu alta kam mea genuo...

-Ne existas tala personi -diciis Charlie.

Ye ta instanto sioro Bucket, la patro di Charlie, eniris la chambro. Lu jus venis de la dentrifiko-fabrikerio e portis vesperala jurnalo quan lu agitis nerveze.

-Ka vi savas pri la novajo? -lu klamis.

E lu montris la jurnalo por ke omni povez lektar olua granda tituli. Onu povis lektar:

LA FABRIKERIO WONKA FINE APERTOS LUA PORDI POR POKA FORTUNOZI

5-La Orizita Bilieti

-Ka vu volas dicar ke onu permisos la personi enirar la fabrikerio? -klamis avulo Joe-. lektez nemediate la novajo!

-Bone -diciis siorulo Bucket dum ke lu desfaldis la jurnalo-. Askoltez:

BULETINO VESPERALA

Sioro Willy Wonka, genioza dolcaji-fabrikisto, quan nulu vidis dum dek yari publikigas hodie la sequanta novajo:

Me, Willy Wonka, decidis permisar kin pueri -nur kin pueri- vizitar mea fabrikerio tayare. Ta kin fortuneza pueri, guidita da me, vizitos la fabrikerio, e li povos konocar omna sekreti e magio di mea fabrikerio. Lor la fino di la vizito, kom specala donacajo, onu donos a li suficanta chokolado e karameli por manjar dumvive! Do serchez la Orizita Bilieti! Kin Orizita Bilieti celesis sub la envelopilo di kin ordinara chokoladstangi. Olti povas esar irgaloke - en irga butiko di irga strado di irga urbo di irga lando di la mondo- en irga loko olqua vendas la dolcaji da Wonka. E ta kin fortuneza pueri qui trovos la kin Orizita Bilieti esos la unika personi qui povos vizitar mea fabrikerio ed observar olua nuna internajo! Fortuno por omni, e suceso ye la serchado!

Signaturo: *Willy Wonka.*

-Ma ta viro foleskis! -susuris avino Josephine.

-Genioza viro! -klamis avulo Joe-. Magiisto! Imaginez to quo eventos! Omna personi di la mondo sercheskos ta Orizita Bilieti! Omni kompros la chokoladstangi da Wonka kun la

espero trovar un Orizita Bilieto! Lu vendos enorma nombro de chokoladstangi! Quante multe felicigus me trovar un ek ta kin Bilieti!

-Ed omna chokolado e karameli quin vu manjos dumvive esos gratuita! -dicis avulo George-. Ka vi povas imaginar lo?

-Onu devus transportar to omno en kamioni! -dicis avino Georgina.

-Pensar pri to igas me maladeskar -dicis avino Josephine.

-Stultaji! -klamis avulo Joe-. Ka ne esus marveloza, Charlie, desvelopar chokoladostango e deskovrar un Orizita Bilieto.

-Sendube lo esus marveloza, avulo. Ma regretinde ni havas nula espero -dicis kun tristeso Charlie-. Me nur recevas un chokoladostango singlayare.

-Nulu savas quo povas eventar future, kara Charlie -dicis avino Georgina-. Ye la venonta semano esas tua aniversario. Tua chanci relate deskovrar un Orizita Bilieto ne esas min granda kam olti di altra personi.

-Meaopinione lo ne esas justa dicis avulo George-. La pueri qui deskovros la kin Orizita Bilieti esos ti qui havas suficanta pekunio por komprar chokoladostangi omnadie. Do, nula espero che ni.

6-La du unesma fortunezi

Ye la sequanta dio onu deskovris la unesma Orizita Bilieto. La fortuneza deskovrinto esis puero nomizita Augustus Gloop, e la vesperala jurnalato di sioro Bucket publikigis granda fotografuro di ta puero en la titul-pagino.

La fotografuro montris nonyara puerulo grasozega, qua semblis inflesir da potenta inflilo. Enorma plisuri ek graso esis videbla ye lua korpo, e lua vizajo esis hororoza bulo

ek pasto kun du mikra okuli glutema qui semblis esar du sikigita vit-beri regardanta la mondo. Segun la jurnalno, Augustus Gloop habitis urbo di qua habitantaro entuziasmesis da lua heroo. An omna fenestri pendesis flagi, la skolani vakancis dum un dio, mem onu esis preparanta honor-defilo por la famoza yunulo.

-Me ja savis ke Augustus deskovrus un Orizita Bilieto -dicis ilua matro a la jurnalisti-. Lu manjas tante multa chokoladstangi singladie ke esis neposibla ke lu ne trovez un ek ta bilieti. To quon lu maxim multe prizas esas manjar. Lua unika intereso esas manjar. irgakaze lo esas plu bona kam esar bandito qua pafas kun lua pistolo de aero kompresita e facas altra malicaji por disipar la tempo; ka vi ne samopinionas? E me sempre dicas ke lu ne tante multe manjus se lu ne bezonus ta nutrivi, olqui irgakaze kontenas vitamini. Quante multe emocigas povar vizitar la marveloza fabrikerio di sioro Wonka! Ne esas posibla fiereso plu granda!

-Ta muliero esas maxim desagreabla -dicis avino Josephine.

-Anke me samopinionas ma pri la puero -dicis avino Georgina.

-Nur restas quar Orizita Bilieti -dicis avulo George-. Me questionas a me qua deskovros oli.

Nun la kompleta habitantaro di la lando frenezioze kompris la chokoladstangi, omna personi serchis fole la ankore ne deskovrita Orizita Bilieti. Plura adulta mulieri eniris la dolcaji-butiki por komprar chokoladstangi da Wonka, ma dekope, e nemediate eli arachis la envelopili por nervoze regardar sub oli kun la espero deskovrar la ora brilo. La pueri kun marteli ruptis lia sparobuxi, e kun manuedi de monetopeci li kuris a la dolcaji-butiki. En urbo, kriministo famoza furtis kinamil dolar en banko ed spensis omna furtita pekunio ye la posdimezo di la furto-dio por komprar chokoladstangi da Wonka. Kande la policani eniris lua hemo por arestar lu, la furtisto esis sidanta sur la sulo cirkondita da amasi de chokoladstangi e kun dago lu esis desvelopanta ta dolcaji. En la fora lando Rusia, muliero nomizita Carlota Rusa dissavigis ke lu trovis la duesma Orizita Bilieto, ma lo esis falsajo. En Anglia, ciencistulo famoza, profesoro Foulbody, inventis mashino qua povas perceptar la Orizita Bilieti mem sen desvelopar la chokoladstangi. Ta mashino havis mekanika brakio olqua violente movis su ad irga ora objekto, mem mikrega, por sizar olu kun enorma forco; ta mashino semblis esar la solvuro por trovar la Orizita Bilieti. Ma desfortunoze dum ke la profesoro montris a la spektantaro lua mashino apud la vetrino di la dolcaji di famoza butiko, la mekanika brakio subite e violente movis su a proxima dukino por sizar elua ora muelosigluro. To esis tre desagreabla eventajo, e la mashino destruktosis da la iracigita spektanti.

Subite, ye la dio antea kam la aniversario di Charlie, la jurnali dissavigis ke la duesma Orizita Bilieto deskovresis. La fortunozo esis puerino nomizita Veruca Salt, qua vivis kun elua richa genitori en granda e fora urbo. Itere la vesperala jurnalno di sioro Bucket publikigis granda fotografuro di la felica deskovrinto. Elu esis sidanta inter elua felica genitori en la hemala salono, ed agitis la Orizita Bilieto super lua kapo, kun rido qua montris boko apertita de la dextra a la sinistra orelo.

La patro di Veruca, siorulo Salt, detaloze explikis a la jurnalisti quale la Orizita Bilieto deskovresis.

-Askoltez, yuni -lu dicis-, kande mea filiineto dicis a me ke elu devis deskovrar un Orizita Bilieto, me iris a la centro di la urbo e kompris omna chokoladstangi da Wonka quin me povis komprar en omna vendeyi. Forsan me kompris mili de chokoladstangi. Centamili! Pose me imperis kargar en kamioni e transportar oli a mea fabrikerio. Me komercas kun arakidi, ka vi komprenas? En mea fabrikerio laboras cirkum cent mulieri

por me, eli sensheligas arakidi por pose rostar e salizar oli. Yen to quon facas dumjorne ta mulieri, li esas sidanta e sensheligas arakidi. Ma me dicis a li "Bone, yunini, de nun vi ne plus sensheligos arakidi ma desvelopos ta mokinda chokoladstangi". E lon eli facis. Me imperis mea employati desvelopar ta chokoladstangi maxim haste de la jornesko til ja noktesko. Ma pasis tri kompleta dii sen fortuna. Lo esis terorigiva! Mea filiineto Veruca sempre plu desquieteskis e lor mea retroveno a la hemo elu klameskis: "Ube esas mea Orizita Bilieto? Me volas mea Orizita Bilieto!". Elu, jacanta sur la sulo, dum plura hori ne cesis la klamado e ped-frapado. Nu, siori, lo tante multe jenis me, vidar mea filiino kun ta enorma desfeliceso, ke me juris durar la serchado til sucesar. E neexpektite... ye la posdimezo di la quaresma dio, laboristino mea klamis: "Yen olu! Orizita Bilieto!" E me dicis a lu: "Nemediate donez olu a me!", ed elu donis olu a me, e me kureskis a mea hemo kun la Orizita Bilieto por donar olu a mea adorata Veruca, e nun la rido retrovenis ad elu, e la feliceso a nia hemo.

-Co esas mem plu mala kam to pri la grasoza puero -dicis avino Josephine.

-To quon elu bezonas esas dekeduo de gluteo-frapi -dicis avino Georgina.

-Meaopinione la patro di ta puerino agis sordide, avulo, quon vu opinionas? -susuris Charlie.

-Ilu maledukas elu -dicis avulo Joe-, e nulo bona venos de ta qua maledukesas, Charlie, fidez a me.

-Venez por dormeskar, kara filio -dicis la matro di Charlie-. Morge esas tua aniversario, tu ne obliviez lo! Lor tua frua veko tu povos desvelopar tua donacajo.

-Un chokoladstango da Wonka! -klamis Charlie-. Olu esas chokoladstango da Wonka, ka yes?

-Yes, amo mea, -dicis la matro-. Ya yes.

-Ho, se me deskovras la triesma Orizita Bilieto, ka lo ne esus marveloza? -dicis Charlie.

-Morge matine venez apud ni kun la chokoladstango -dicis avulo Joe-. E ni omna povos observar dum ke tu desvelopas olu.

7-La aniversario di Charlie

-Felica aniversario! -klamis la quar avi kande Charlie eniris lia dormochambro ye la sequanta matino.

Charlie ridetis nerveze e sideskis sur latero di la lito. Onu povis lektar sur la envelopilo: DELICO EK CHOKOLADO E KAMELO DA WONKA.

La quar oldi, du sur singla extremajo di la lito, sideskis an la kap-kuseni e kun lia okuli maxim apertita regardis la chokoladstango quan Charlie portis sur lua manui.

Siorulo e siorino Bucket eniris la chambro e haltis apud la lito, dume li observis Charlie.

La silenco regnis en la chambro. Omni vartis ke Charlie desvelopeskis lua donacajo. Charlie regardis la chokoladstango. Lente lu pasis unope la extremaji di lua fingri alonge la dolcajo, olquan lu karecis kun amo, e la brilanta papera envelopilo krakis dulce en la silencoza chambro.

Lore siorino Bucket dicis kun susuranta voco:

-Tu ne devas perdar la espero, kara filio, se fine tu ne trovas to quon tu serchas sub la envelopilo. Tala fortune esas preske neposibla.

-Tua matro esas justa -dicis siorulo Bucket.

Charlie dicis nulo.

-Onu ne devas obliviar -dicis avino Josephine-, ke en la tota mondo nur esas tri bilieti ankore ne deskovrita.

-To quon tu devas memorar -dicis avino Georgina- esas ke irgakaze sempre la chokoladstango esos tua.

-Delico ek chokolado e karamelo di Wonka! -klamis avulo George-. Olta esas la maxim bona chokoladstango! Tre multe olu plezos tu!

-Yes -susuris Charlie-. Lon me savas.

-Obliviez ta Orizita Bilieti e juez la chokoladstango -dicis avulo Joe-. Pro quo vu ne acceptas ta konsilo?

Omni savis ke havar espero pri deskovrar un Orizita Bilieto en ta unika chokoladstango esis men ridinda, do li, kun dolceso ed afableso, probis preparar Charlie por la venonta decepto, ma ta evozi anke savis ke, mem mikra, existis la chanco esar fortuneza, ta chanco ne esis nula. La chanco esis en ta chokoladstango. Esas tam posibla deskovrar un Orizita Bilieto en ta chokoladstango kam en irgaltra chokoladstango.

Pro to la avi e la genitori esis vere tam desquieta ed ecitita kam Charlie, malgre ke li simulis esar tre tranquila.

-Maxim bona decido esus ne plus ajornar la desvelopo, altrakaze tu asistos la skolo ma kun tardeso -dicis avulo Joe.

-Ne plusa ajorno, lo esas maxim rekomendinda -dicis avulo George.

-Desveloppez olu, kara nepotulo -dicis avino Georgina-. Voluntez desvelopar olu. Me destranquileskas.

Tre lente la fingri di Charlie desvelopeskis la chokoladstango, unesme la papera envelopo di angulo.

La oldi extensis lia tenua koli a Charlie.

Lore, subite, ne plusa ajorno esis tolerebla, Charlie arachis la envelopilo... ed adsur lua genui falis... bruna chokoladstango.

Nulaloke videblesis Orizita Bilieto.

-Nu, bone! -dicis avulo Joe kun vivoza voco-. Yen to quon ni supozis ke eventus.

Charlie levis lua okuli. Quar afabla vizaji regardis lu de la lito. Lu ridetis a li, ma kun trista rideto, e pose lu levis lua shultri kom rezigno-gesto, prenis la chokoladstango, ofris olu a lua matro e dicis:

-Prenez olu, matro, manjez parto ek olu. Me volas repartisar la chokoladstango inter ni omna, tale omni gustos olu.

-Nulakaze! -dicis la matro.

E la cetera personi klamis:

-No, no! Nulakaze! Tua, ekskluzive tua!

-Voluntez gustar olu -Charlie imploris a lua avulo Joe.

Ma nek lu nek altra persono volis gustar mem maxim mikra peco.

-Esas la departo-kloko por asistar la skolo, kara filio -dicis siorino Bucket qua embracis la tenua shultri di Charlie-. Departez hastoze o tu arivos kun tardeso.

8-Onu trovas du plusa orizita bilieti

Ta vespero la jurnalero di siorulo Bucket publikigis la deskovro di la triesma Orizita Bilieto, ma anke di la quaresma. DU ORIZITA BILIETI DESKOVRESIS HODIE, esis lektelebla en la tituli di la unesma pagino. NUR MANKAS UN ORIZITA BILIETO.

-Nu -dicis avulo Joe kande omna familiani esis en la chambro di la oldi pos la supeo-, ni askoltez por savar qui deskovris oli.

-La triesma bilieto -lektis siorulo Bucket, kun la jurnalero tre proxim lua vizajo pro ke lua okuli esis debila e lu ne havis suficanta pekunio por komprar binoklo-, la triesma bilieto deskovresis da damzelo Violet Beauregarde. Granda entuziasmo regnis che damzelo Beauregarde kande nia jurnalisto arivis por interviuar la fortunosa yunino; la fotografili laboris sencese kun lia cintilifanta torchi, e la personi pulsus uli ad altri, mem kudofrapis, por proximigar su maxim posible a la famoza yunino. E la famoza yunino esis stacanta sur stulo en la salono ed agitis frenezioze la Orizita Bilieto apua lua kapo, same kam persono qua advokas taxio.

Elu parolis kun granda rapideso e maxim laute kun omna personi, ma desfacile onu komprenis to quon elu dicis pro ke elu esis mastikanta dum la parolado mastik-gumo. "Kustumale me mastikas gumo", elu klamis, "ma kande me saveskis pri ta bilieti da sioro Wonka lore me ne plus mastikis gumo ma kompreskis chokoladstangi kun la espero esar

fortunoza. Nun, ya me itere mastikas gumo. Me amas la mastik-gumo. Por me la mastik-gumo esas nekareebbla. Me mastikas olu omnatempe, ecepte dum la poka minuti di la manjo-tempo, dum ta tempo me adheras olu a la kapo, dop la orelo por ne perdar olu. Me dicas la vereso a vi, me ne esus felica sen ta mastik-gumo en mea boko dum la tota jorno. Lo esas la vereso. Mea matro dicas a me ke to ne esas tre feminala e ke ne esas agreabla observar la sempre movanta mandibuli di yunino olqui sencese mastikas gumo, ma me ne samopinionas. E pluse, kad elu darfas kritikar me? Pro ke se vi volas savar mea opiniono lore me dicas a vi ke anke elua mandibuli sempre esas movanta dum ke elu laute reprimandas me omnatempe". "Ho, Violet", dicis siorino Beauregarde de angulo di la salono ube elu klimis piano por evitar esar pulsata da la turbo. "Bone, matro, vu ne desquieteskez!", klamis damzelo Beauregarde. "E nun", elu duris dicar a la jurnalisti, "forsan por vi esas interesanta savar ke me esas mastikanta la mastik-gumo qua esas en mea boko dum plusa tempo kam tri monati. Lo esas rekordo! Me vinkis la antea rekordo di mea amikino damzelo Cornelia Prinzmetel. Uf, elu iraceskis! Nun la gumo quan me mastikas esas mea maxim prizata trezoro. Ye la nokto, ante dormeskar me adheras olu a bastono di mea lito e ye la jornesko olu esas tam bona kam ye la antea dio, forsan kelke harda dum la unesma mordi, ma balde moleskas. Ante intencar vinkar la antea rekordo mondala me uzis un nova mastik-gumo singladie. Me chanjis olu en la acensilo, lor la retroveno de la skolo. Pro quo en la acensilo? Pro ke me prizis adherar la uzita mastik-gumo an komutilo di la acensilo. Kande altra persono venis pose por uzar la acensilo, lu fingro-presis la komutilo e mea uzita mastik-gumo adheresis a la fingro. He! Quante me skandalis ta personi! La maxim granda skandalo sempre eventis kande mulieri kun cherega ganti fingro-presis la komutilo. Ho, yes, me esas tre felica pro ke me povos vizitar la fabrikerio di sioro Wonka. E se me ne eroras pos la vizito lu donacos a me suficanta mastik-gumo por mastikar dum mea vivo. Brave! Hura!".

-Odiinda puerino! -dicis avino Josephine.

-Desprizinda puerino! -dicis avino Georgina-. Elua fino esos sendube adheranta, pro mastikar sencese gumo. Vi vidos olu.

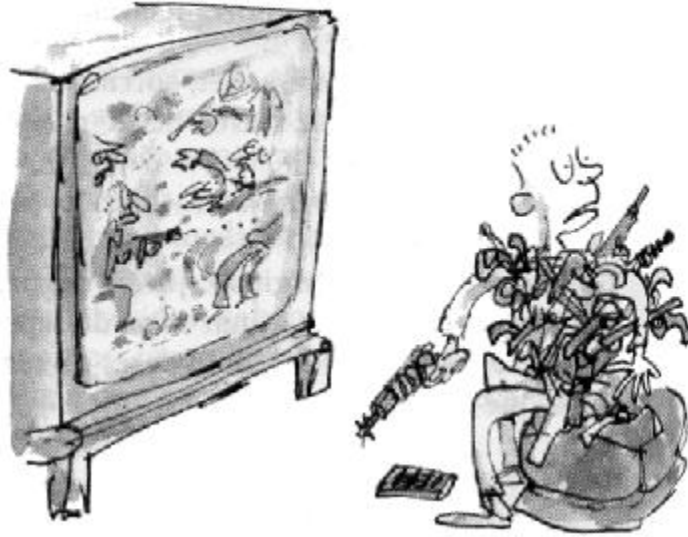
-E qua deskovris la quaresma Orizita Bilieto, patro? -questionis Charlie.

-Kelke vartez -dicis siorulo Bucket dum ke lu lektis pri to en la jurnalo-. Ha, yes, hike esas. La quaresma Orizita Bilieto -lu lektis- deskovresis da puerulo nomizita Mike Teve.

-Onu povas pariar ke lu esas altra raskalo -susuris avino Josephine.

-Ne interrompez la lektado, avino -dicis siorino Bucket.

-La hemo di le Teve -dicis siorulo Bucket qua duris lektar la jurnalno- esis plena de entuziasmoza vizitanti kande nia jurnalisti arivis ad olu, ma la yunulo Mike Teve, la fortunosa bilieto-deskovrinto, semblis jenesar da ta afero. "Ka vi ne vidas ke me esas spektanta la televiziono?", dicis kun iraco.

"Me prizus ke nulu jenez me!" La nonyara puerulo esis sidanta avan enorma televiziono, kun ilua okuli preske an la skreno di la televiziono, spektanta filmo pri grupo de malfacanti qui pafis kun mitraliosi altra simila grupo. Ipsa Mike Teve havis adminime dek e ok ludila pistoli kun diferanta grandesi, olqui pendis de plura zoni cirkondanta lua korpo. Kustumale lu saltis subite adsupre e pafis plurafoye kun irga pistolo. "Silencez!" lu klamis kande ulu questionis ulu a lu. "Ka me ne dicis a vi ke me ne volas jenesar? Ta filmo esas ecelanta! Extraordinara! Me spektas filmi omnadie, mem mala filmi sen pafi. Ma ti quin me maxim multe prizas esas la filmi pri malfacanti. Quante me prizas spektar oli! Precipue kande grupo de malfacanti plenigas la korpi di altra grupani kun plomba kugli, o desgainizas kulteli, o ruptas denti kun fera ganti! Ho, quante me prizus agar same! Ecelanta vivo esus olta! Extraordinara!

-Suficanta parolado! -subite klamis avino Josephine-. Me ne plus toleras lua parolachado!

-Anke ne me ipsa -dicis avino Georgina-. Ka la konduto di omna pueri esas sama kam olta di ta du raskali?

-Ya no -dicis siorulo Bucket kun rideto a la surlite jacanta oldino-. Ya ula pueri male kondutas. Fakte multa pueri male kondutas, ma ne omna pueri.

-Nun nur un bilieto esas deskovrebla! -dicis avulo George.

-Certe -dicis avino Georgina-. Kun la sama certeso me savas ke morgo me supeos kaulo-supu e ke la lasta bilieto deskovresos da desagreabla raskalo qua ne meritos tala fortunio.

9-Avulo Joe probas lua chanco

Ye la sequanta dio, kande Charlie retrovenis a la hemo de la skolo e lu eniris la dormo-chambro di lua avi por salutar li, lu vidis lua avulo Joe vekanta. La altra tri avi profunde dormis e ronkis.

-Ssst! -susuris avulo Joe, e kun gesto di lua manuo savigis da Charlie ke lu proximigez a la lito.

-Charlie lente marchis a la lito e haltis apud olu. La oldulo ridetis malicoze e sercheskis kun lua manuo ulo sub la kapokuseno; kande la manuo retrovenis olua fingri esis prenanta anciena monetuyo ledra. La oldulo desklozis e miturnis la monetuyo. De olu falis arjenta monetopeco di sis centimi.

-Yen mea sekreta trezoro -lu susuris-. Nulu savas pri olu. E nun tu e me probos lastafoye deskovrar la mankanta bilieto. Quon tu opinionas? Ma tu devas helpar me.

-Ka vu sendube volas spensar vua pekunio tale, avulo? -susuris Charlie.

-Sendube, ya sendube! -klamis la ecitita oldulo-. Nula diskuto plusa! Same kam tu, me ipsa volas deskovrar ta bilieto! Nu, yen la pekunio, prenez olu e departez, kurez a la maxim proxima butiko e komprez la unesma chokoladstango da Wonka quan tu vidas ibe, e portez olu adhike, ni kune desvelopos olu.

Charlie prenis ta mikra monetopeco ek arjento e rapide departis. Ye kin minuti pose lu retrovenis.

-Ka tu ja kompris olu? -susuris avulo Joe di qua okuli brilis.

Kapo-movo di Charlie respondis yes, e nemediate montris la chokoladstango a lua avulo. SURPRIZO EK NUCO WONKA, esis lektebla sur la envelopilo.

-Bone! -susuris la oldulo qua sideskis sur la lito ed interfricionis lua manui-. E nun tu venez e sideskez apud me, ni kune desvelopos la chokoladstango. Ka tu esas pronta?

-Yes -dicis Charlie-. Vu pagis olu, do desveloppez olu.

La fingri di la oldulo sencese tremis dum ke li desvelopeskis la chokoladstango.

-Advere ni havas nula espero -avulo Joe susuris kun nervoza rideto-. Ka tu savas lo?

-Yes -dicis Charlie-. Lon me savas.

La oldulo regardis Charlie, Charlie regardis la oldulo, e li rideteskis nervoze.

-Ma -dicis avulo Joe- sempre existas mem mikrega chanco di esar fortuneza, e forsan tala esas olca, ka tu samopinionas?

-Yes, dicis Charlie-. Ya yes. Pro quo vu ankore ne desvelopeskis la chokoladstango, avulo?

-Senhaste, kara yunulo, senhaste. Ka me devas desvelopar unesme ca extremajo o la altra?

-Olta. Ta qua esas min proxima a vu. Arachez mikra peco di la envelopilo, ma ne tante granda por ke ni povos vidar la internajo.

-Ka tale? -dicis la oldulo.

-Yes. E nun arachez altra mikra peco.

-Tu arachez olu -dicis avulo Joe-. Me esas tro nervoza.

-No, avulo. Vu ipsa devas desvelopar la chokoladstango.

-Nu, adavane -e lu arachis la envelopilo.

La du regardis to quo esis sub la envelopilo.

Chokoladstango, e nulo plusa.

Samatempe la du konciis la komikeso di la eventajo, e ridegis.

-Ye la diablo, quo eventas? -klamis avino Josephine subite vekita.

-Nulo -diciis avulo Joe-. Itere dormez.

10-La familio hungreskas

Dum la du sequanta semani la vetero esis tre kolda. Unesme venis la nivo. Ye ula dio matine kande Charlie vestizesis por asistar la skolo subite niveskis. Lu, stacanta apud la fenestro, povis observar la enorma floki qui lente falis de glaciigita cielo di qua koloro esis olta di stalo.

Ye la noktesko la dikeso di la nivo-strato qua cirkondis la mikra domo esis cirkum quar pedi, e siorulo Bucket devis uzar shovelo por fortirar la nivo di la voyo de la domo a la strado.

Pos la nivo venis vento koldega olqua sencese esis suflanta dum plura dii. Glaciiganta koldeso! Omno to quon Charlie tushis semblis facesir ek glacio, e singlafoye ke lu ekiris lua hemo, la koldega vento shokis kontre lua vizajo same kam akutigita kulteli.

La glaciigita vento eniris la domo tra la krevisuri di la fenestri e sub la pordi, e nulaloke onu povis evitar olu. La quar oldi jacis silence sur la lito por forigar la koldeso de lia osti. La entuziasmo pri la Orizita Bilieti ja obliviesis ye plura dii ante nun. Nula familiano havis altra pensaji en lua kapo kam la importanta desfacilaji pri evitar perdar la varmeso e havar suficanta nutrivi por manjar.

Me ne savas pro quo dum la kolda dii la hungro sempre plugrandeskas. Preske omna personi deziras manjar varma raguto, tepida porcioni di pomo-kuko, ed omna klasi de delicoza e varma dishi; e pro ke ni esas plu fortuneza kam ni ipsa supozas, kustumale ni obtenas to quon ni volas, od adminime granda parto. Ma Charlie Bucket nulatempe obtenis to quon lu deziris pro ke lua familio ne povis komprar lo, e pro ke la vetero sempre divenis plu kolda, anke samatempe lua hungro plugrandeskis. La du chokoladstangi, ta quan onu donacis a lu lor lua aniversario e ta quan kompris lua avulo Joe, ja multa tempo ante nun manjesis, e nun lu nur povis manjar singladie la tri porcioni, ma ne granda, di kaulo.

Ma subite ta tri porcioni divenis mem min granda.

Pro quo? Pro ke neexpektite la dentrifiko-fabrikerio, ube siorulo Bucket laboris, bankrotis ed oblige klozis olua pordi. Nemediate siorulo Bucket serchis nova employo. Desfortunoze lu trovis nulo. Fine lu nur povis ganar pekunio, ma poka monetopeci, kom nivo-balayisto. Ma to quon lu ganis ne suficis por komprar mem la quarima parto di la nutrivi quin bezonis ta sep personi. Lia stando esis desesperita. Lia dejuneto esis un loncho di pano por singla persono, e ye la dejuno miterpomo koquita, ma nur se li esis fortuneza.

Lente, ma neeviteble la habitanti di la mikra domo esis mortonta pro hungro.

Ed omnadie la yuna Charlie Bucket marchis sur la nivo a la skolo, e sempre lu pasis apud la enorma chokolado-fabrikerio di sioro Willy Wonka. E singladie lu flaris kun lua mikra ed akuta nazo la marveloza aromo di la fuzita chokolado. Ulafoye lu stacis senmova apud la pordegi dum plura minuti, ed aspiris profunda bokedi di aero, quale se lu intencis manjar la odoro ipsa.

-Ta puero -diciis avulo Joe qua deskovris lua kapo ye koldega jornesko-, ta puero devas manjar plusa nutrivi. Ni ne plus esas importanta. Ni esas tro olda. Ma lu esas puero ye la evo di kreskado! Lu ne plus devas hungrar! Lu ja samaspektas kam ostaro!

-Quon ni povas facar? -susuris kun tristeso avino Josephine-. Lu repulsas nia porcioni. Hodie matine, dum la dejuneto, ilua matro probis pozar sua pano-loncho sur la plado di Charlie, ma lu ne volis tushar olu. Lu retrodonis la loncho a lua matro nemediate.

-Lu esas ecelanta yunulo -dicas avulo George-. Lu meritas ulo plu bona kam to. La koldega vetero vintrala duris e duris.

E singladie Charlie Bucket sempre tenuigis. Lua vizajo terorigive paleskis. La pelo esis tante tensita an lua vangis ke preske esis videbla la osti sub olu. Maxim probable lu esis grave maladeskonta.

E nun, kun tranquilesa, kun ta stranja savo olquan kustumale la pueri havas dum la desfacila tempi, lu kelke chanjis lua kustumi kun la intenco sparar energio. Matine lu departis por asistar la skolo, ma dek minuti ante la kustumala departo-kloko por marchar lente, e tale nulatempe kurar. Dum la ludo-tempo skolala lu restis sidanta en la lerno-chambro vice agar same kam la cetera skolani, qui kuris sur la nivo, lansis nivobuli e sencese ludis. Omnon lu nun facis maxim lente intence sparar energio e ne fatigeskar.

Ye ula dio vespere, lor lua retroveno de la skolo a la hemo, kun la glaciigita vento shokanta kontre lua vizajo (e kun la maxim granda hungro quan lu havis til nun), lua okuli atraktesis da la brilo di arjentizita objekto qua esis sur la nivo apud drenilo. Charlie decensis de la trotuaro a la choseo ed inklinis lua kapo a la objekto por detaloze observar olu. La objekto mikovresis da la nivo, ma nemediate la puero savis quo esis ta objekto.

Olu esis monetopeco de kinadek centimi!

Nemediate lu regardis la cirkumaji.

Kad ulu jus perdis olu?

No, lo esus neposibla, nam la monetopeco esis mikovrita da la nivo.

Plura personi haste pasis apud lu kun lia mentoni kovrita da la kolumi di lia surtuti, e kun pazi krakanta adsur la nivo. Nulu semblis serchar pekunio; nulu atencis la inklinita puero apud la drenilo.

Do ka ta monetopeco esis lua?

Ka lu povis proprietar olu?

Sorgoze Charlie ektiris la monetopeco de la nivo. Olu esis humida e desneta, ma ye perfekta stando. Un monetopeco de kinadek centimi por lu! Lu forte prenis olu kun lua tremanta fingri ed observis olu. Ye ta instanto ta monetopeco nur havis un signifiko por lu. Olu signifikis MANJAJO. Automate Charlie serchis la maxim proxima butiko. Olu distis nur ye dek pazi..., olu esis butiko de jurnali e revui, ta klaso de butiki olqui anke vendas dolcaji e sigareti..., e to quo lu esis faconta, lu dicis a su rapide... esos komprar un saporozega chokoladstango e komplete manjar olu ibe e nemediate..., e la cetera pekunion lu portus a lua hemo e donus olu a lua matro

11-La miraklo

Charlie eniris la butiko e pozis la humida monetopeco de kinadek centimi sur la vendo-tablo.

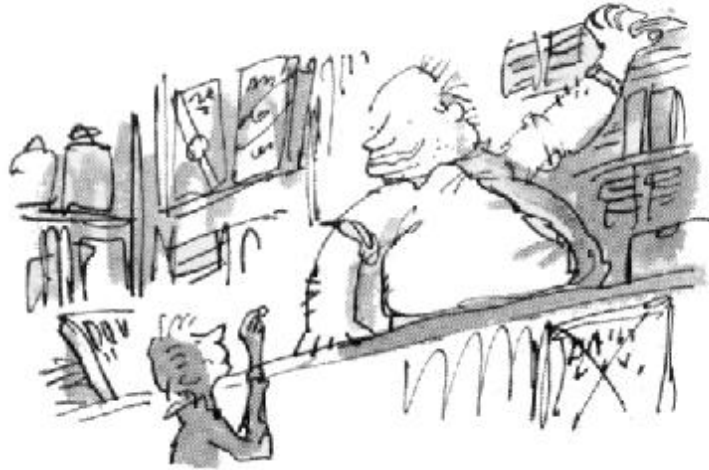
-Un delico ek Chokolado e Karamelo da Wonka -lu dicis, pro ke lu memoris quante multe lu prizis olta quan onu donacis a lu lor lua aniversario.

La viro qua esis dop la vendo-tablo aspektis forta e bone nutrita. Lua labii esis grosa, lua vangii ronda e lua kolo tre grosa. La graso di lua kolo ekiris la kolumo di lua kamizo e

havis la sama aspekto kam ringo ek kauchuko. Kun lua manuo prenis la chokoladstango e donis olu a Charlie, qua nemediate prenis olu, arachis la envelopilo e mordis granda bokedo. Pose mordis e mordis la chokoladstango... Quante granda joyo esas povar plenigar la boko kun granda peci di saporoza e nutritiva manjajo!

-Semblas a me ke tu bezonis manjar to, yunulo -dicis afable la butikisto.

Charlie afirmis kun kapo-movi e kun lua boko plena de chokolado.

La butikisto pozis sur la vendo-tablo la ecesanta pekunio.

Manjez kalme -dicis la butikisto-. Tua stomako povas doloreskar se tu glutas la chokolado sen mastikar olu.

Charlie duris devorar la chokoladstango. Lu ne povis haltar su. Ye tempo min granda kam duima minuto la chokoladstango tote desaparitis. Charlie esis tre fatigita, ma marveloze felica. Lu extensis lua manuo por prenar la ecesanta pekunio. Ma subite lu haltis lua manuo. Lua okuli esis ye la sama nivelo kam olta di la vendo-tablo. Ta okuli regardis fixe la arjenta monetopeci. Oli esis non kinentima monetopeci. Sendube ne esus tre importanta se lu spensus un plusa monetopeco...

-Me volas -lu susuris-, me volas... manjar un plusa chokoladstango. Voluntez selektar un chokoladstango di la sama klaso kam la antea.

-Pro quo ne manjar un plusa chokoladstango? -dicis la butikisto, qua prenis un plusa Delico ek Chokolado e Karamelo da Wonka e pozis olu sur la vendo-tablo.

Charlie desvelopeskis la chokoladstango... e subite... sub la envelopilo... lu vidis brilanta cintilifo ora. La kordio di Charlie haltis.

-Yen Orizita Bilieto! -klamis la butikisto dum ke lu saltis plu kam duima metro adsupre-. Tu havas un Orizita Bilieto! Tu deskovris la lasta Orizita Bilieto! He! Quon tu opinionas? Omni venez e videz to! Ta puerulo jus deskovris la lasta Orizita Bilieto da Wonka! Yen olu! Ye ilua manuo!

La butikisto esis maxim nervoza.

-E pluse en mea butiko! -lu klamis-. Lu trovis olu en mea butiko, en mea butiko! Ulu advokez la jurnalisti, nemediate, e dissavigez la eventajo! Atencez, kara yunulo! Atencez ne ruptar la Orizita Bilieto dum la desvelopado! Olu esas trezoro!

Ye poka sekundi pose cirkum duadek personi esis cirkondanta Charlie, e multa plusa personi venis a la butiko. Omna personi volis vidar la Orizita Bilieto e lua fortuneza deskovrinto.

-Ube lu esas? -klamis ulu-. Levez la bilieto por ke omni povez vidar olu.

-Yen olu! -klamis altra persono-. Ye ilua manuo! Observez la ora brilo!

-Me volus savar quale lu deskovris olu -klamis iracigita ed envidiema puerulo-. Dum plura semani me kompris duadek chokoladstangi singladie e trovis nula bilieto!

-Pensez ad omna dolcaji quin tu povos manjar gratuite! -dicis altra puerulo kun envidio-. E dumvive!

-Ta tenuacha puerulo bezonos manjar oli! -dicis ridanta puerino.

De la deskovro de la Orizita Bilieto Charlie ne movis mem un muskulo. Mem lu ankore ne tote desvelopis la chokoladstango por tote deskovrar la Orizita Bilieto. Lu stacis senmova, lua du manui sizis la chokoladstango e turbo cirkondis lu. Charlie esis esvanonta, kun stranja stando de lejeroso, same kam dum vojajo en aerostato. Lua pedi semblis ne esar an la sulo ma super olu. Lu povis sentar proxim lua guturo la forta pulsado di lua kordio.

Ye ta instanto Charlie remarkis ke an lua shultro ulu pozis dulce manuo. Charlie turnis lua kapo, levis lua okuli e vidis apuda viro.

-Askoltez me -susuris ta viro-. Me kompras ta bilieto. Me pagas a tu kinadek euro po la bilieto. He! Quon tu opinionas? E pluse me anke donos a tu biciklo nova. Ka tu konsentas?

-Ka vu esas fola? -klamis muliero elqua esis apud ili-. Nu, me ofrus a lu duacent euro po ta bilieto! Ka tu volas vendar ta bilieto po duacent euro, yunulo?

-Suficanta! -klamis la grasoza butikisto qua trairis la turbo e sizis Charlie ye lua brakio-. Voluntez ne plus jenar la puerulo! Permisez la puero departar, lasez spaco libera a la ekireyo! -E lu susuris a Charlie dum ke lu akompanis la yunulo a la ekiropordo-: Ne permisez ke altra persono tushez la bilieto! Portez olu a tua hemo sen plusa tardeso, ante perdar olu! Kurez a tua domo, e nulakaze haltez la kurado til enirar olu, ka tu komprenas to quon me dicas?

Kun kapo-movi Charlie asentis.

-Ka vu savas quon me pensas? -dicis la butikisto, kun rideto, a Charlie-. Me esas certa ke tu bezonis esar fortuneza. Me sincere esas felica pro ke la fortune selektis tu. La fortune esez kun tu, kara yunulo.

-Danko -dicis Charlie, e lu departis a la strado e kureskis adsur la nivo maxim rapide, kun omna forci di lua gambi. E kande lu pasis apud la fabrikerio da Willy Wonka, lu turnis su a la fabrikerio, agitis lua manuo e klamis-: Ni renkontros! Balde ni renkontros!- E pos kurado dum kin minuti lu arivis a lua hemo.

12-La mesajo di la orizita bilieto

Charlie eniris kurante lua domo tra la precipua pordo e klamis:

-Matro! Matro! Matro!

Siorino Bucket esis en la dormo-chambro di la avi, por servar a li la kaulo-supu di la supeo.

-Matro! -klamis Charlie qua eniris la chambro kun la rapideso di radio- Regardez! Me havas olu! Regardez, matro, regardez! La lasta Orizita Bilieto! Olu esas mea! Me trovis monetopeco sur la strado e me kompris du chokoladstangi, en la duesma celesis la Orizita Bilieto, e plura personi cirkondis me por vidar olu ma la butikisto helpis me departar e me kuris a nia hemo e me ja esas hike! TA ESAS LA KINESMA ORIZITA BILIETO, MATRO, E ME TROVIS OLU!

Siorino Bucket muteskis dum ke regardis lua filiulo, e la quar avi qui esis sidanta sur la lito kun lia eskudeli de supo sur lia genui lasis falar subite la kulieri e restis senmova an la kapokuseni.

Dum cirkum dek sekundi regnis absoluta silenco en la dormochambro. Nulu audacis moveskar su o paroleskar. Olu esis instanto charmiva.

Lore, kun tre dolca voco, avulo Joe dicitis:

-To omno esas joko da tu, Charlie, ka me eroras? Ka tu mokas ni?

-No! -klamis Charlie qua kuris a la lito e montris la belega Orizita Bilieto ad avulo Joe por ke lu povez vidar olu. Avulo Joe inklinitis su a la bilieto ed atence observis olu, kun lua nazo preske tushanta la bilieto. La cetera familiani regardis lu e vartis lua verdikto.

Lore, lentege, dum ke lenta e marveloza rideto desegnesis an lua vizajo, avulo Joe levis lua kapo e regardis direte Charlie. Lua vangji redeskis, lua okuli maxim apertita esis tam granda kam pladi, kun la brilo di la feliceso ed en la centro di singla okulo, en la ipsa centro, en la nigra pupilo, dansis lente mikra cintilo di vivaca entuziasmo. Lore la oldulo profunde aspiris aero e subite, sen averto, semblis eventar explozo en lua internajo. Lu extensis lua brakii a la aero e klamis:

-Yuuuuupiiii!

E samatempe lua ostoza korpo staceskis sur la lito e lua eskudelo de supo lansesis vers la vizajo di avino Josephine, e kun extraordinara forco ta oldulo evanta nonadek e sis

yari e duima yaro plusa, ilqua ne abandonis la lito dum la lasta duadek yari, saltis de la lito a la sulo e danseskis la vinko-danso vestizita kun lua dormovesto.

-Yuuuuupiiii! -lu klamis-. Vivez Charlie! Hura!

Ye ta instanto la pordo aperteskis, e siorulo Bucket eniris la chambro.

Lua korpo esis kolda e fatigita, lo esis evidenta. Lu dum la tota jorno desnevizis stradi.

He! -lu klamis-. Quo eventas hike?

Balde onu savigis da lu omna novaji.

-Me ne povas kredar lo! -dicis siorulo Bucket-. Lo esas neposibla!

-Montrez a lu la bilieto, Charlie! -klamis avulo Joe qua duris dansar en la chambro same kam dervisho kun lua striizita dormovesto-. Montrez a tua patro la kinesma e lasta Orizita Bilieto di la mondo!

-Permisez a me vidar olu, Charlie -dicis siorulo Bucket qua pezoze sideskis sur stulo kun lua manuo extensita. Charlie proximigis su a lua patro kun la precoza dokumento.

Ta Orizita Bilieto esis tre bela; olu facesis, o semblis facesir, ek pura oro dinigita til la dikeso di paperofolio. Sur facio imprimesis kun nigra literi la invito da sioro Wonka.

-Lektez olu laute -dicis avulo Joe, qua itere eniris la lito-. Ni askoltez atence.

Sioro Bucket proximigis lua okuli a la valoroza orizita Bilieto. Lua manui kelke tremis, e lu semblis esar tre emocigita. Aspiris aero plurafoye. Pose lu tusetis por klarigar lua voco e dicis:

-Bone, me lektos olu. Adavane:

"Kordiale salutas tun, fortuneza deskovrinto de ta Orizita Bilieto, sioro Willy Wonka! Me kun entuziasmo presas tua manuo! Esplendidaji vartas tua arivo! Marveloza surprizi! Til lore me invitas tu enirar mea fabrikerio ed esar mea gasto dum kompleta jorno -tu e la cetera fortunezi qui deskovris mea Orizita Bilieti-. Me, Willy Wonka, persone akompanos tu dum vizito e montros a tu omna vidindaji, e pose, lor la kloko di la parto, tu akompanesos a tua hemo da procesiono de granda kamioni. Me povas promisar a tu ke ta kamioni plenigesos da delicoza manjaji olqui suficos por tu e por tua familiani dum plura yari. Se ye ula dio la provizuri exhaustesas tu nur devas venar a mea fabrikerio e montrar olca Orizita Bilieto, e plezuroze me itere plenigos la nutriv-armori di tua hemo segun tua preferaji. Tale sempre tua nutriv-armori esos plena de saporoza dolcaji dumvive. Ma lo tote ne esos la maxim emocigiva eventajo dum la vizito-jorno. Me nun preparas plusa surprizi olqui esos mem plu marveloza e fantastika por tu e por la cetera posedanti de Orizita Bilieti - surprizi mistika e marveloza olqui prizesos da tu, surprizos tu, esos misterioza por tu, e felicigos tu maxim multe, plu multe kam tu povas imaginar-. Mem ye tua maxim fantastika revu tu ne povis imaginar ke tala kozi povus eventar! Vartez paciente e tu vidos lo! E nun yen quale tu devas agar: la dio selektita por la vizito esas la unesma dio di la monato februaro. Ye ta dio, ma nulakaze ye altra dio, tu devas esar apud la pordi di la fabrikerio ye dek kloki. Tu ne asistez kun tardeso! E povas akompanar tu un o du familiani, qui devas esar sorgema pri tua konduto ed evitar omna malicaji da tu. Fine, tu ne obliviez kunportar ta bilieto, altrakaze tu ne admisesos.

Signaturo: *Willy Wonka.*"

-Ye la unesma di februaro! -klamis siorino Bucket-. Ma morgo! Hodie esas la lasta dio di januaro, me savas lo sendube!

-Ho! -dicis siorulo Bucket-. Forsan vu esas justa!

-Do olu arivas ye la justa tempo! -klamis avulo Joe-. Onu ne povas disipar plusa tempo. Tu devas prepareskar omno de ta ipsa instanto! Lavez tua vizajo, pektez tua hari, uzez la dentobroshilo, la nazotuko, kurtigez la ungli, netigez la shui, glatigez la kamizo, e, ye la nomo di la Santa Cielo, skurez la fango-makuli di tua pantaloni! Tu devas preparar tu, yunulo! Tu devas preparar tu por la maxim importanta dio di tua vivo!

-Bone, esez tranquila, avulo -dicis siorino Bucket-. E ne destranquiligez la yuna Charlie. Omni devus ne perdar la tranquilesos. E nun, unesme ni devas decidir pri to: qua akompanos Charlie a la fabrikerio?

-Me ipsa akompanos lu! -klamis avulo Joe qua itere saltis de la lito-. Me akompanos lu! Me sorgos lu! Permisez a me akompanar lu!

Siorino Bucket ridetis a la oldulo, pose turnis su a lua spozulo e dicis:

-E vu, kara spozulo, ka vu ne opinionas ke vu ipsa devus akompanar Charlie?

-Bone... -dicis siorulo Bucket, e mediteme pauzis la respondo-. Me... Me ne esas certa pri to.

-Ma vu devas akompanar lu.

-Lo ne esas debo, kara spozino -susuris dulce sioro Bucket-. Evidente me prizus akompanar lu. Lo esus tre emocigiva. Ma yuste... me opinionas ke la persono qua meritas akompanar Charlie esas avulo Joe. Lu savas pri ta afero plu multe kam ni. Ma nur se lu bone standas por...

-Yuuuuupiiii! -klamis avulo Joe qua nemediate prenis la manui di Charlie e kune dansis en la dormochambro.

-Semblas a me ke lu tre bone standas -dicis ridanta siorino Bucket-. Yes..., forsan vu esas justa. Forsan avulo Joe esas la persono maxim konvenanta por akompanar Charlie. Evidente me ne povas akompanar lu dum ke la avi restas sola en la hemo sur la lito dum la tota jorno.

-Deo laudesez! -klamis avulo Joe-. Deo benedikesez!

Ye ta instanto ulu forte frapis la pordo. Siorulo Bucket desklozis la pordo e subite turbo de jurnalisti e fotografisti invadis la domo. Li inquestis pri la adreso di la deskovrinto de la kinesma Orizita Bilieto, e nun li omna volis obtenar la kompleta historio por la unesma pagini di la jurnali matinala. Dum plura hori regnis kompleta kaoso en la mikra domo, e til la nokto-mezo siorino Bucket ne sucesis ekirigar omna invaderi de la domo, por ke fine Charlie povez dormar.

13-Ye la granda dio

La suno gaye brilis ye la matino di la granda dio, ma la sulo duris esar blanka pro la falinta nivo, e la aero esis tre kolda.

Apud la pordi di la fabrikerio di sioro Wonka stacis enorma nombro de personi qui rajuntesis por spektar la kin fortunezi, qui deskovris la Orizita Bilieti, enirar la fabrikerio. Omni esis tre ecitita. Poka minuti mankis til dek kloki. La turbo kriis, klamis e sempre uli pulsas altri, ma plura policani facis homa kateno kun lia brakii extensita por forigar la turbo de la pordo.

Tre proxim la pordegi esis grupeto zeloze protektita da la policani, en olu esis la kin famoza pueri kun lia adulta akompananti.

La alta figuro ostoza di avulo Joe esis facile videbla stacanta inter la cetera personi, ed apud lu, kun manuo forte unigita a ta di lua avulo, esis la yuna Charlie Bucket.

Omna pueri, ecepte Charlie, akompanesis da lia du genitori, e lo esis gratitudinda, nam altramaniere ta grupeto facile dissolvesis. La pueri esis tante destranquila ke la genitori devis forte retenar li por evitar ke li transirez la pordi.

-Esez pacienta! -klamis lia genitori-. Tranquilesu! Ankore ne esas la kloko! Ankore ne esas dek kloki!

Charlie Bucket povis askoltar dop su la bruisoza personi qui pulsas uli ad altri por vidar la fortuneza pueri.

-Ibe esas Violet Beauregarde! -lu audis ulu klamar-. Elu esas elta sendube! Me memoras elua fotografuro en la jurnali!

-E ka vu savas ulo plusa? -ulu klamis kom respondo-. Elu duras mastikar ta repugnanta mastik-gumo depos tri monati! Observez elua mandibuli! Oli duras mastikar!

-Qua esas ta puero tante grasoza?

-Lu esas Augustus Gloop!

-Certe!

-Lu esas enorma, ka vu samopinionas?

-Nekredebla!

-Qua esas ta puero kun fotografuro di la Solitara Kavalkanto impresita ye lua vestio?

-Ilta esas Mike Teve! Lu fanatike spektas la televisiono!

-Lu foleskis! Observez quante multa ridinda pistolin pendanta lu portas!

-Ta quan me volus vidar esas Veruca Salt! -klamis ulu-. Elu esas la puerino di qua patro kompris duima miliono de chokoladstangi ed imperis lua laboristi desvelopar oli unope til deskovrar la Orizita Bilieto! Lu konsentas omna elua kaprici! Omna! Elu nur devas krieskar por obtenar irgo!

-Lo esas hororoza, ka no?

-Desprizinda!

-Qua puerino ek eli esas lu?

-Elta! Ta qua stacas adsinistre! Ta qua metas arjentea surtuto ek vizelo!

-Qua esas Charlie Bucket?

-Ka Charlie Bucket? Supozeble lu esas ta tenuacha puerulo qua esas apud ta oldulo di qua aspekto esas olta di ostaro. Li esas proxim ni. Hike. Ka vu vidas li?

-Pro quo ta puero ne metas surtuto kun ta koldega vetero?

-Lon me ne savas! Forsan lu ne havas suficanta pekunio por komprar olu.

-Ho! Lu devas esar preske glaciigita!

Charlie, qua distis ye poka pazi de la parolanto, presis la manuo di lua avulo Joe, la oldulo regardis la puero e ridetis.

Fore, la horlojo di kirko sonigis lua klosio por indikar dek kloki.

Tre lente, kun akuta grincado pro la oxidizita gondi, la fera pordegi di la fabrikerio aperteskis.

La turbo subite silencis. La pueri ne plus saltis. Omni regardis atence la pordegi.

-Lu esas ibe! -kriis ulu. Esas lu!

Esis lu!

14-Sioro Willy Wonka

Sioro Willy Wonka esis sola, stacanta trans la pordegi di la fabrikerio.

E quante extraordinara viro lu esis! Lu metis alta chapelo nigra, frako belega ek veluro di qua koloro esis olta di pruno. Lua pantaloni esis verda same kam buteli. Lua ganti esis griza, perlea.

Lua mikra e konatra barbo parkovris lua mentono. E lua okuli, lua okuli esis marveloze brilanta. Sempre oli esis brilanta. Fakte omna lua vizajo sempre esis brilanta, kun ridanta gayeso.

E lu semblis esar tante inteligenta! Quante sagaca e vivoza! Omnatempe lu movetis rapide lua kapo, lu inklinis olu a latero e pose a la kontrea, e dume sempre lu observis omno kun lua brilanta okuli. Lu agis same kam skurelo pro lua rapida movi e la ruzo di la skureli qui habitas la parko.

Subite lu improvizis danso e saltis adsur la nivo e kun lua brakii separita ridis a la kin pueri qui kune stacis avan la pordegi e lu dicis laute:

-Bonveno, kara amiki! Bonveno a mea fabrikerio!

Lua voco esis akuta, same kam sono di fluto.

-Voluntez enirar unope -lu dicis-, anke venez via genitori. Pose montrez a me via Orizita Bilieti e savigez da me via nomi. Qua esas la unesma?

La grasoza puero marchis per un pazo adavane.

-Me esas Augustus Gloop -lu dicis.

-Augustus! -klamis sioro Wonka qua prenis e kun granda forco presis la manuo di la puero-. Mea kara yunulo, quante multe felicigas me vidar tu! Komplezita! Plezuro! Me esas tre felica kun vu! Ka ti esas tua genitori? Bone! Venez! Venez! Enirez! Yes! Hike!

Esis evidenta ke anke sioro Wonka esis tam ecitita kam la cetera personi.

-Mea nomo -dicas la duesma puero- esas Veruka Salt.

-Mea kara Veruka! Quale tu standas? Kun plezuro me tun salutas! Tua nomo esas tre interesanta, ka no? Me sempre supozis ke veruko esis protuberanco di la pelo di la fingri. Ma forsan me eroras, ka ne? Quante bela tu esas kun ta surtuto ek vizelo! Tua veno felicigas me! Mea Deo, quante multe emocigos ni ta dio! Me esperas ke tu juos olu! Sendube tale esos! Tu juos olu! Kad ilta esas tua patro? Quale vu standas, siorulo Salt? E vu, ka vu esas siorino Salt? Quale vu standas! Yes, la bilieto esas autentika! Voluntez transirar la pordo!

La du sequanta pueri, Violet Beauregarde e Mike Teve proximigis su a sioro Wonka por ke lu povez observar lia bilieti e maxim energioze presar lia manui, tante energioze ke preske lu arachis la brakii di la du pueri.

Fine voceto nervoza susuris:

-Charlie Bucket.

-Charlie! -klamis sioro Wonka-. Bone, bone, bone! Do tu esas Charlie! Tu esas ta qua trovis hiero la bilieto, ka me eroras? Yes, yes! Me lektis pri lo en la matinala jurnali hodie. Ye la lasta dio, kara yunulo! Lo felicigas me! E ta viro, ka lu esas tua avulo? Joyoze me vun salutas! Marveloza! Tre bone! Ecelanta! Ka ja omna pueri transiris la pordo? Ka kin pueri? Yes! Bone! E nun, vi voluntez sequar me! La vizito komencas nun! Ma nia grupo ne dispersez su! Ni sempre marchez kune! Tote ne me prizus perdar nun ula puero! Ya no!

Charlie regardis adretroe super lua shultro e vidis la pordegi qui lente klozis su. Trans la pordegi, en la exterajo, la krianta turbo duris pulsar uli ad altra. Charlie regardis li lastafoye. Pose kande la pordegi klozesis kun metala bruisego, omna extera mondo desaparís.

-Bone, ni esas hike! -klamis sioro Wonka qua marchis haste avan la grupo-. Voluntez pasar tra ta reda pordo! Yes, tre bone! En la internajo la temperaturo esas tre agreabla! Me devas mantenar sempre alta la temperaturo en mea fabrikerio pro la laboristi! Li esas kustumigita a klimato tre varma! Li ne suportas la koldeso! Li mortus se li ekirus la fabrikerio kun ta koldega vetero! Li glaciigesus!

-Ma, qui esas ta laboristi? -questionis Augustus Gloop.

-Me ja savigos lo da tu, kara yunulo! -dicis sioro Wonka, qua ridetis ad Augustus-. Esez pacienta! Omnon tu vidos pokope dum la kompleta vizito! Kad omni eniris ta chambro? Bone! Voluntez klozar la pordo. Danko!

Charlie Bucket vidis avan su longega koridoro, di qua fora extremajo ne esis videbla. La koridoro esis suficante larja por ke automobilo povez trairar olu. La koloro di la parieti esis rozea pala, e la lumo dolca ed agreabla.

-Quante bela esas to, e quante agreabla esas la temperaturo! -susuris Charlie.

-Yes, e quante marveloza aramo! -respondis avulo Joe, qua aspiris profunde granda bokedo di aero. La maxim appetiganta aromi semblis esar mixita ye la aero qua cirkondis li: olta di kafeo rostita, di sukro karameligita, di chokolado fuzita, di minto, di violi, di pureo ek kastani, di oranjo-floro, di limono-pelo...

E ye fora disto, de la centro di la fabrikerio esis audebla surdigita bruiso, quale se enorma mashino rotacigus lua dentizita roti kun maxim granda rapideso.

-Bone, kara pueri -dicis sioro Wonka kelke laute, kun voco super la bruiso-, olta esas la precipua koridoro. Voluntez pendar via surtuti an la mantel-hoki di la parieto e sequar me. Tre bone! Brave! Kad omni esas pronta? Lore ni irez adibe! -e lu kureskis alonge la koridoro kun la fluganta baski di lua frako ek veluro prunea dop lu, ed omna vizitanti rapide sequis lu.

La grupo esis sat nombroza. Non adulti e kin pueri, to esas dek e quar personi. Komprenible vi omna povas imaginar la pulsi e shoki kande omni kureskis tra la koridoro por sequar la rapida figuro qua kuris avan li.

-Adavane! -klamis sioro Wonka-. Prego, plusa rapideso! Se vi marchas tante lente lore ne suficos un jorno por la vizito!

Balde lu ekiris la precipua koridoro por enirar altra koridoro kelke plu streta.

Pose lu jiris adsinistre.

Pose itere adsinistre.

Pose addextre.

Pose adsinistre.

Pose addextre.

Pose addextre.

Pose adsinistre.

Ta loko esis enorma labirinto, kun koridori ad omna direcioni.

-Ne desprenez mea manuo, Charlie -susuris avulo Joe.

-Videz, la koridori esas decensanta! -dicis sioro Wonka-. Ni nun esas sub la surfaco di tero! La maxim importanta chambri di mea fabrikerio esas subtera!

-Pro quo? -ulu questionis.

-Pro ke ne esas suficanta spaco sur la tero! -respondis sioro Wonka-. La chambri vizitonta esas enorma! Kun areo plu granda kam futbol-agro! Nula edificio di la mondo esus suficante granda por kontenar oli! Ma hike, subtere, me havas omna spaco quan me bezonas! Sen limito! Me nur devas ekskavar.

Sioro Wonka jiris addextre.

Pose adsinistre.

Itere addextre.

Nun la koridori sempre plu inklinesis adinfre. Subite sioro Wonka haltis lua kurado. Avan lu esis pordo ek brilanta metalo. La kompleta grupo arivis e cirkondis lu. Super la pordo, kun granda literi, afisho esis lektebla:

CHAMBRO DI LA CHOKOLADO

FINO DI LA UNESMA PARTO

La duesma parto publikigesos en la numero 19ma di la revuo Adavane.

Tradukuro da Fernando Tejón, ISH-ano.

Reklamo

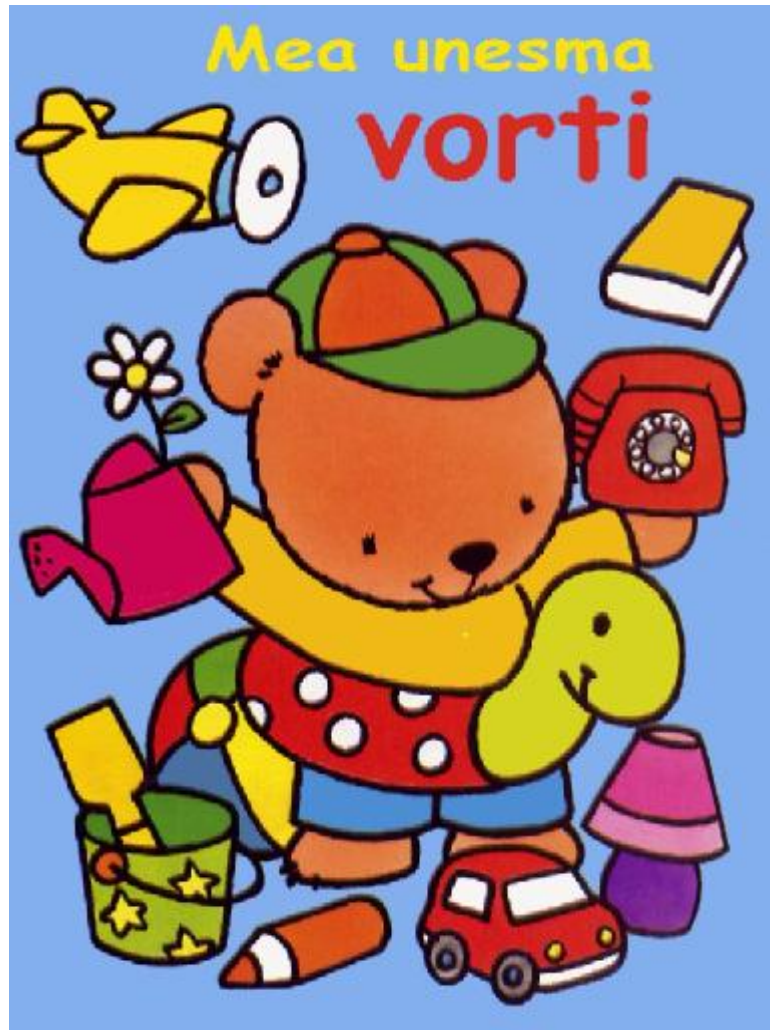

Por lektar interesiva artikli en bela stilo Idala voluntez abonar la revuo da nia samideano Franca Jean Martignon: "KURIERO INTERNACIONA", olqua publikigesas ye singla trimestro. La chipa yarala abono esas 10 €.

Internet-adreso:
martignon.jean@wanadoo.fr

Postala adreso:
*Jean Martignon,
12 rue Maurice Utrillo,
F-91600 Savigny sur Orge,
France - Francia.*

2- Mea unesma vorti.

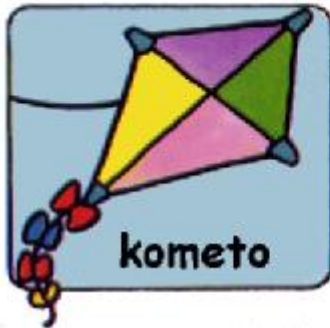

Originala edituro en la Hispana:
Ediciones Saldaña S.A.
I.S.B.N.:84-7297-490-1

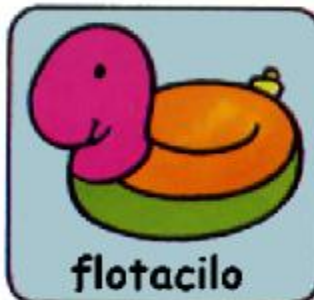
Edituro en Ido (ne komercala):
Editerio Krayono
Ponferrada - Hispania

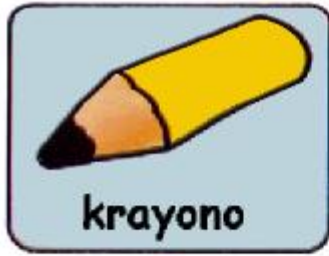

Mea ludili...

En la plajo...

En la skolo...

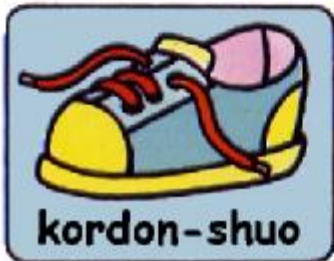

Por voyajar...

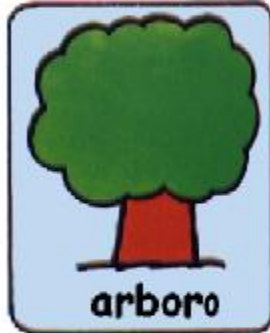
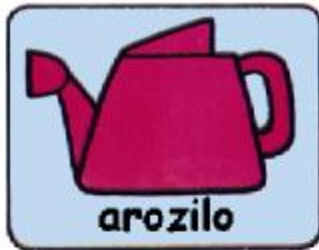

To quon me metas...

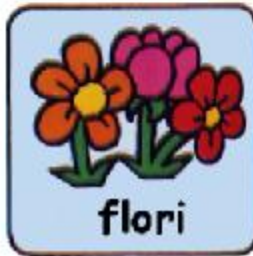

En mea salono...

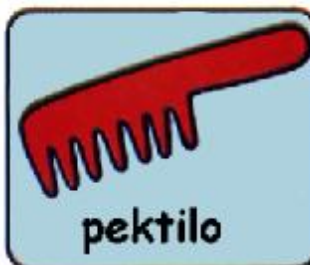

En mea gardeno...

En mea balnejo...

3- Malbrough iris al milito

Malbrough iris al milito,
Chagreno, chagreno, regreto.
Malbrough iris al milito,
Ka pov retrovenar?
Ho Malbrough, ho Malbrough!
Ka pov retrovenar?

Ka venos lor la Pasko?
Chagreno, chagreno, regreto.
Ka venos lor la Pasko,
O lor festo Triunal?
Ho Malbrough, ho Malbrough!
O lor festo Triunal?

Triunal festo ja pasis,
Chagreno, chagreno, regreto.
Triunal festo ja pasis,
Ankor ne venis lu.
Ho Malbrough, ho Malbrough!
Ankor ne venis lu.

Siorin vartas lua arivo,
Chagreno, chagreno, regreto.
Siorin vartas lua arivo,
pajo ven vice lu
Ho Malbrough, ho Malbrough!
Pajo ven vice lu.

Pajo portas novajo,
Chagreno, chagreno, regreto.
Pajo portas novajo,
Quala novajo es ol?
Ho Malbrough, ho Malbrough!
Quala novajo es ol?

Novajo quan me portas,
Chagreno, chagreno, regreto.
Novajo quan me portas,
Nulu vol savigar.
Ho Malbrough, ho Malbrough!
Nulu vol savigar.

Malbrough ja esas mortinta,
Chagreno, chagreno, regreto.
Malbrough ja esas mortinta,
On ja enterigis lu,
Ho Malbrough, ho Malbrough!
On ja enterigis lu.

En velur sarko jacas,
Chagreno, chagreno, regreto.
En velur sarko jacas,
Kovrit da vitra plak.
Ho Malbrough, ho Malbrough!
Kovrit da vitra plak.

Sur lua tombo tri uceli,
Chagreno, chagreno, regreto.
Sur lua tombo tri uceli,
Sempre esas pipiant.
Ho Malbrough, ho Malbrough!
Sempre esas pipiant.

Apud tombo es roziero,
Chagreno, chagreno, regreto.
Apud tombo es roziero,
kun flori por Malbrough.
Ho Malbrough, ho Malbrough!
Kun flori por Malbrough.

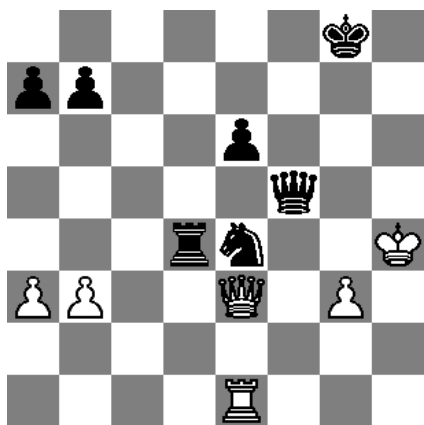
Libera tradukuro aden Ido da Fernando Tejón, ISH-ano.

Ludeyo

1 - Shako-ludo: Mihail Tal.

Sovietunionana (Latviana) shako-ludisto. Naskis ye la 9ma di novembro 1951 e mortis ye la 28ma di junio 1992. Mondala Shako-championo 1960 - 1961.

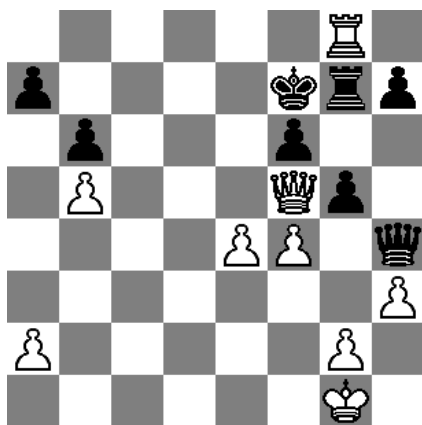
Noto: R- rejo, D - damo, E - episkopo, K - kavalo, T - turmo, P - piono.

1- Blek - Tal, Latvia 1955.

La nigri ludas e vinkas.
 Helpo: Departo ma atakiva.

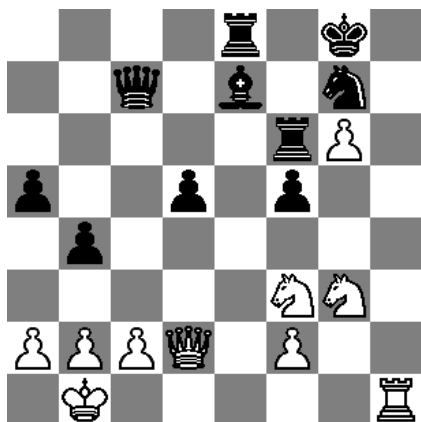
Solvuro:
 1..., Kd2+ (anke esas valida 1..., Kg5), e venas morto-shako pos 2. Dxd4, Kf3!

2- Tal - Ivanovic, Bugojno 1984.

La blanki ludas e vinkas.
 Helpo: Damo mortigiva.

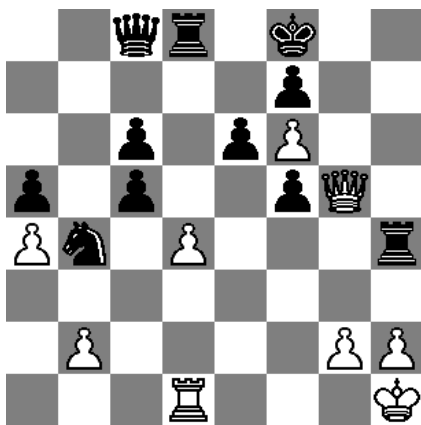
Solvuro:
 Dum ke ociema Turmo spektas, Damo atakas:
 1.Dd7+! e morto-shako esas neevitebla: Se 1..., Rg6;
 2.Dxg7 Rh5; 3.Dxh7++; Se 1..., Rxg8; 2.De8++.

3 Tal - Mascannas, Lvov 1981.

La blanki ludas e vinkas.
 Helpo: Vinko po Turmo.

Solvuro:
 Sakrifiko di Turmo savigas balda fino:
 1.Th8+!, Rxh8; 2.Dh6+, Rg8; 3.Dh7+, Rf8; 4.Dh8++.

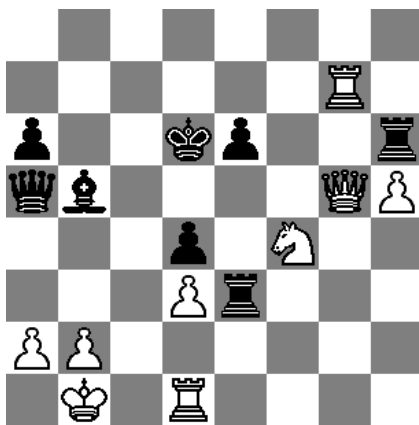

4- Tal - Golombek, München 1958.

La blanki ludas e vinkas.
 Helpo: Projado.

Solvuro:

1.Dg7+, Re8; 2.Dg8+, Rd7; 3.Dxf7+, Rd6; 4.De7, Rd5;
 5.Dxc5+, Re4; 6.De5++.

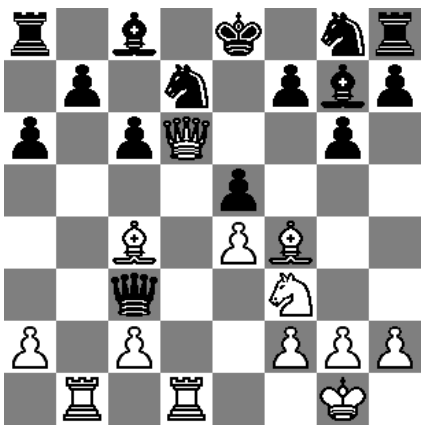

5- Tal - Clavo, Málaga 1981.

La blanki ludas e vinkas.
 Helpo: Promenado kun Damo.

Solvuro:

1.De7+, Re5; 2.Dc5+!, Rxf4 (o Rf6); 3.Dg5+, Rf3; 4.Dg4+, Rf2; 5.Dg2++.
 Se 1..., Rc6; 2.Tc1+ e la blanki nemediate vinkas.

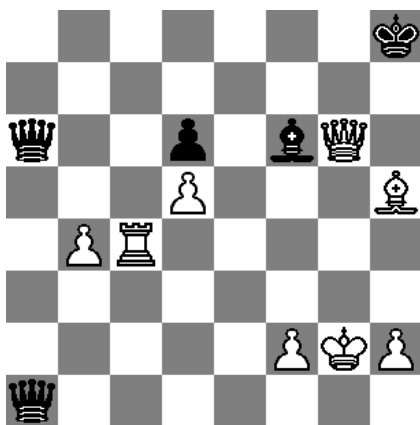

6- Tal - Tringov, Amsterdam 1964.

La blanki ludas e vinkas.
 Helpo: Quon serchas la Episkopo?

Solvuro:

1.Exf7+!, Rxf7 (Se 1..., Rd8; 2.Kg5 e 3.Ke6++) 2.Kg5+, Re8; 3.De6+, (Se 3..., Ke7; 4.Df7+, Rd8; 5.Ke6++) 3..., Rd8; 4.Kf7+, Rc7; 5.Dd6++.

7- Tal - Velimirovic, Moskoba 1977.

La blanki ludas e vinkas.
 Helpo: Dami spektanta vinkesos.

Solvuro:

La du nigra Dami spektas la trista fino di lia Rejo:
 1.Dh6+, Rg8; 2.Tg4+, Eg7; 3.De6+, Rh8; 4.De8+, Rh7;
 5.Eg6+, Rh6; 6.De3++.

2 - Sudoku

Yen plusa sudoku-i ne desfacile solvebla. En singla rango vertikala e horizontala esas omna nombri de 1 til 9, do nula numero repetasas en singla lineo. Pluse esas non quadrati cirkondata da larja linei nigra, en singla quadrato anke esas omna nombri de 1 til 9.

Unesme solvez ta du facila sudoku-i:

	1		4	5	6		7	8
							2	
		9		7				4
1	2		3		9			
			7					
						2		3
8		2	6					
	5		9		7	6		2
9				3		8	4	5

				5		4		
		6		9	4	1	2	8
	7						6	5
							8	9
7					9		3	6
5				7	3		1	
			2		5			
		7		3				
2		5			7	6		1

Duesme yen ta sudoku-i plu desfacila kam le antea:

		4						
2					9			8
				3		1	5	7
			6			8		
		5		9	1			
5								
			4	2			7	1
					6			2

		5	1					
	6							
					6			3
8								6
	2	7					1	
	9			8	1	5	7	
								9
							2	4
				5				1

Vizitez www.sudoku.com por pluse savar pri sudoku-i.

Artiklo da Fernando Tejón, ISH-ano

Averto lektenda pri la aŭtoro-yuri

La revuo **Adavane!** licencasas sub "Creative Commons License" :

Riconoco - Nekomercala 2.0

Vu darfis libere: Kopiar, dissendar, publikigar e krear verki derivata de la verko.
Vu obligite akceptas la sekvanta kondicioni:

Riconoco. Vu mustas mencioni la nomo de la originala aŭtoro.

Nekomercala. Vu nulakazeo darfis uzari ĉi verko komercale.

Se vu publikigas parton aŭ la totalan verko irgaloke alie, vu mustas inseri en ĉi verko la kondicionojn de la licenco de la verko. Ĉi kondicionoj de la licenco povas ne esti aplikendaj se la proprietanto de la aŭtoro-yuri permesas ĉi.

Averto: Ĉi rezumo ne estas licenco. Ĉi estas simpla teksto facile komprenebla. La kompleta licenco estas legebla en la interreta paĝo:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/2.0/legalcode>

Adio !

La editoro gratuligas la valorozan kunlaboron de la afablaj lektoroj. Singla artikolo publikigita en **Adavane!** estas proprietajo de ĉi aŭtoro. Raporto pri eroroj en **Adavane!** estas bonevena por plubonigi la revuon.

Til la dek e nonesma numero, legebla de la unesma de la monato januaro 2007.

La redaktoroj

